

Let za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku, Ako (366)
je številka...
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 365.

Chicago, Ill., 8. septembra (September) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Socialistična zastava v Ameriki.

Sedanja vojna v Evropi, ki je vzela človeškemu življenju vsako ceno, ni za socialistično internacionalo le predmet ogorčenja, temveč tudi problem, s katerim bo imela opraviti še dolgo, ko bo že divjega klanja konec. Ona bo predvsem morala napeti vse svoje moči, da se dožene zgodovinska resnica in razgrnejo pred svetom pravi vzroki, ki so porodili to bestialno klanje. Proletariat, ki se bojuje za svojo trajno osvoboditev in ve, da za to ne zadostuje le vojna, mora poznati vse virove zgodovinskih dogodkov in ne more trpeti, da bi ga varali z zlaganimi pravljicami, kakor so stoletja zavajali ljudstva.

Razkriti resnico ne bo lahka reč, ker je laž v interesu vladajočih mogotcev, posedujočih ogromen aparat za zakrivanje dejstev, za zavijanje, utajevanje in zaslepljevanje. Na drugi strani pa so še mase ljudstva, katerim primanjkuje kritičnega duha, pa sprejemajo z zadovoljstvom bajke, izmišljene in lokavo kolportirane od zločinskih veljakov.

Dasi je realno mislečemu socialistu jasno, da je kapitalistična tekma, imperialistična razpenjavost, neenakost gospodarskega razvoja, glupa monarhistična megalomanija, diplomatska brezvestnost in nesposobnost buržvazije ob večnem, vse sile narodov presegajočem oboroževanju morala prejalšlejši izvati velik oborožen konflikt militarističnih držav, so vendar neposredni razlogi še pokriti z gosto megljo in krivi motoci se bodo trudili, da jo še bolj zgostijo.

Z bajko, da je postala vojna zaradi atentata na Franca Ferdinanda in njegovo ženo neizogibna, se ne bo dal odpraviti nihče, kdor ima zdrave možgane v glavi. Predvsem je atentat sam še preveč nepojasnen, kajti to, kar je avstrijska vlada razsiralja o rezultatih preskave, nima prav nobene dokazilne moči in že zaradi tega ne zasluži vere, ker prihaja od tiste Berchtoldove vlade, katero smo neštokrat vjeli na najdrznejši in najdebelejši laži. V nobeni pravni državi ne more biti obtoženec obsojen, dokler ni po vseh veljavnih zakonih dovršen proces v vseh fazah; avstrijska vlada pa si je lastila pravico, da je svoje trditve, za katere ni nikomur podala dokazov, razglasila za dogmata dejstva, kakor da bi bilo treba za procese med narodi in državami manj vesti kakor za pravno postopanje proti posameznikom.

Zgodovina je polna tako nezasišanih zločinov, da spravljajo navnega človeka v obup. V vladajočih krogih je imelo načelo, da posevčuje namen vsa sredstva, v vseh časih veliko veljavo in jo ima še do današnjih dni. Tudi med največjimi motoci niso hudodelstva nič redkega, in obseg dejanj in njihov posledic je tam še večji kakor v nižavah. Gotovo je, da se je tudi sedaj nekje izvršil strašen zločin, strašnejši od sarajevskega atentata, in socialistični internacionali mora biti največ do tega, da se razkrije. Tega ne zahteva navadna radovednost, ampak zgodovinska naloga proletariata, ki je poklican, da odpravi vso anarhijo sedanje družbe.

Ali to je le razmeroma majhen zlomek onega dela, ki čaka socialistično armado. Vojna bo moč organiziranega proletariata v Evropi nedvomno oslabila. Nihče ne more biti prerok in nihče ne ve, kaj se vse zgodi po vojni in morda tudi preden bo vojna končana. Vsa uganjanja o novem evropskem zemljevidu, o revoluciji na Ruskem, v Avstriji ali v Nemčiji so za sedaj zelo akademičnega pomena. Lahko se zgodi, da pojdejo razne krone v muzeje, lahko pa dvigne tudi absolutizem svojo gorgonsko glavo in se zajé militarizem še silneje narodom v kri in meso. Pa tudi če izbruhne parcelna ali splošna revolucija, ne smemo varati sami sebe z domišljavjem, da prihaja socialna revolucija; zakaj zgodovina kakor natura ne dela skokov, in razmere v Evropi še niso dozorele.

Socialna demokracija na starem kontinentu bo tudi v najugodnejšem slučaju silno trpela. Orožje bo pomorilo neštete njene člane po vseh državah, bitke vzamejo stoterim in tisočerm sposobnost za delo in jih izpremene v uboge pohablence. Neštete milijarde, ki jih sedaj požira krvavi militarizem, bodo manjkale v narodnem gospodarstvu, konzuma moč mora opesati, industrijska produkcija bo potlačena, poljedelstvu pa bo primanjkovalo delovnih moči, da bi napravile pomendrana polja zopet rodovitna.

Socialistične stranke bodo trpele po številu svojih članov, manjkale jim bo materialnih sredstev, občutljivo bo tudi pomanjkanje duševnih sil.

Intenzivnega socialističnega dela pa bo po vojni še bolj treba kakor pred njo. Tako strahovito klanje ne ostane nikoli brez moralnih posledic. Tudi v organizacijah še niso sami utrjeni, temeljito izobraženi, vseskozi so socialističnim duhom prepojeni člani; militaristične orgije in patriotardarsko opajanje postane mnogim napolpučenim in značaju slabšim nevarno. Škoda, ki preti iz tega, se mora hitro odstraniti, da se ne zagrizo in ne razširi.

Situacija v Evropi bo po vojni na vsak način v mnogih ozirih drugačna, nego je bila meseca julija. Stranka, ki se bojuje za bodočnost človeštva, pa ne more nikakor pripustiti, da bi ji razmere zrastle preko glave in da bi se mogla reakcija utrditi. Celo tiste revolucije, ki so v Evropi morda mogoče, bi lahko porodile socialno reakcijo, ako ne poseže socialna demokracija pravočasno in z zadostno silo vmes.

Resnega opesanja evropskih socialističnih strank ne more trpeti internacionala. Kakor koristi napredek enega dela posredno vsem, tako ima od parcialnega nazadovanja celota lahko silno škodo.

Tako se javlja vprašanje, kje naj dobi mednarodni socialistični proletariati tisto moralno vzpodbudo in oporo, katere bo po vojni v največji meri potreben in katere začasno v Evropi ne bo.

Tudi Amerika čuti posledice oživelega barbarizma v Evropi, zakaj gospodarski svet je že toliko razvit, da razširi kamen, ki pade v njegovo morje, svoje kolobarje do vseh bregov. Ali udarci ki zade vajo ameriško delavstvo, se vendar ne dajo od daleč primerjati z onimi, ki padajo na evropske tovariše. In po zakonih kapitalistične družbe se obljubuje amerškemu kapitalizmu v doglednem času zlata doba, ob kateri tukajšnje delavstvo že zaradi sebe ne sme prezreti svojih interesov.

Mednarodna solidarnost pa nam nalaga, da prevzamemo v tej dobi dolžnosti internacionalo, katerih ne morejo vsiti bratske stranke v Evropi in se z vsemi silami pripravimo za trenotek, ko bo treba s drugom onkraj oceana podati roko v oporo in pomoč.

Zgodovinski klic, ki doni v ušesa ameriški stranki, morajo slišati vse organizacije, velike in male, vsi zaupniki in vsi posamezni sodrugi. Za socialiste novega sveta je prišel trenotek, ko se mora uresničiti zahteva, da bodi vsak sodrug agitator in organizator. Kakor mogoča

Evropa v krvi in plamenu.

Dva ruska zbora z 80.000 možmi pomendrana. — Avstrija poražena, 100.000 mož izgubljenih. — Na tisoče ubitih, na stotisoče ranjenih. — Po dva in tri milijone mož v bitki. — Turčija se hoče vmešati, Italija se pripravlja. — Anglija hoče pripeljati indijske polke v Evropo. — V mesta padajo bombe iz zraka. — Pariz pred obleganjem. — Avstrija od Srbov tepena. — Rusi gredo zaveznikom na pomoč.

Najgrozovitejše klanje, ki ga pozna človeška zgodovina, se vrši v Evropi. Bitke, izgube, žrtve pressegajo vse, kar je bilo kdaj groznega na zemlji. A še ne more nihče reči, kje je meja teh strahot in kako se utegne furija še razširiti. Grško-perzijski boji, rimske vojne v starem veku niso bile malenkosti; vojne starih Rimljanov po vsem svetu so bile krvave; v Napoleonovi dobi se je življenje uničevalo en masse. V rusko-japonski in potem v balkanski vojni je izgledalo, kakor da je vojni bes dosegel vrhunec.

Vse to se zdi, kakor da so bile praske, če se primerja z masami, ki stopajo sedaj na bojišče in s številkami, ki označujejo žrtve in izgube. Poročila o tem nezasišani klanju se glase tako, da prvi čitatelj že: "To ni nič," ako čita vest o spopadu, kjer je bilo par sto mrtvih. Na tisoče in tisoče jih mora biti, divizije in zbori morajo biti uničeni, plamen gmad, na katerih sežigajo mrliče — in kdó ve, koliko živih med njimi! — mora švigati preko gora, da se še razdražijo živi.

Iu kakor da nima bog Mart še dosti žrtev, prihajajo vesti o novih nevarnostih. Turčija je mobilizirala; enkrat prihaja poročilo, da je njena vojna z Grško le vprašanje dveh tednov, drugič da je že napovedala vojno Rusiji. Italije hoče baje poseči vmes, ako se Turčija res zgame; balkanske države so za ta slučaj tudi pripravljene, da pograbijo za orožje, le o njih grupiranju si nasprotujejo poročila.

Francosko-angliška armada se je izza zadnje velike bitke umaknila, in zdi se, da se ji je posrečila retirada v redu. Nemci so zdaj baje le še trideset milj oddaljeni od Pariza, kjer so izvršene obširne priprave za obrambo. Vlada s poslanci se je preselila v Bordeaux (Bordó).

Zadnje dni se je cenzura v Parizu in Londonu priostrila in iz tega sklepajo, da se vrši na francoskih tleh nova velika bitka.

Pariz je močno utrjeno mesto in ima tri velike pasove zunanjih utardb; Francozi in Angličani javljajo, da je pripravljen za dolgo obleganje, v tem času pa upajo, da bo nova francoska armada "all right" in da se izkrcajo tudi še britanske čete.

Medtem se je silno poostiril položaj na vzhodu. Rusi so vdrlj v severovzhodno Prusijo proti Kraljevcu, na jugu pa je nemška armada prekoračila rusko mejo, ki je tukaj zarezana globoko v Nemčijo.

Z vseh vesti, ki so deloma zelo zmedene in si včasih neverjetno nasprotujejo, se da posneti, da so Rusi v Nemčiji naleteli na hud odpor, medtem ko so proti Avstriji dosegli velik uspeh in menda preprečili strateško zvezo Nemcev z Avstrijei.

skala mora stati ameriška socialistična armada po vojni, da se nanjo zaupno naslovijo opore željni bratje iz Evrope. Tedaj spozna svet, da ni sile, ki bi mogla premagati socialistično internacionalo in njena zastava v rokah Amerike postane znamenje zmage.

Anglija svari Turčijo.

London. — Angleška vlada je poslala v Carigrad svarilo, naj se Turčija ne meša v sedanjo vojno, ker bi to lahko pomenilo konec turške države.

Na srbski strani.

Rim. — Iz Niša poročajo, da se je pri Jadranu spopadlo 200.000 Avstrijev in 180.000 Srbov. Avstriji so bili poraženi in 140.000 mož je deloma ubitih, deloma ranjenih in ujetih.

Nemci v Amiensu.

Pariz. — Nemci so po tridnevni bitki zavzeli Amiens, ki leži na poti proti Parizu.

Pariz za obleganje.

Pariz. — Francoska vlada se je preselila v Bordeaux. General

Gallieni je imenovan za vojnega guvernerja in poveljnika obrambe ter je izdal razglas, da izvrši svojo nalogo do kraja.

Avstrijske izgube.

Petrograd. — V bitki pri Lvovu so Avstriji izgubili 100.000 mož. Med temi je okrog 5000 mrtvih. Sedemindvajset topov je padlo v ruske roke. Avstriji so imeli utrjene pozicije, pa jih niso mogli držati vpricho silnih ruskih naskokov.

70.000 ujetih Avstrijev.

Petrograd. — V sedemdnevni bitki pri Lvovu so Rusi vjeli 70.000 Avstrijev, med njimi več generalov, ter vplenili več kakor 200 topov in mnogo zastav.

(Zadnje vesti o vojni so na tretji strani.)

ZADNJA VOJNA?

Odkar se je v Evropi pričela barbarska morija, mrgoli po svetu političnih talentov in vojaških strokovnjakov. Ljudje, ki imajo preveč časa in premalo znanja, rešujejo zdaj največje svetovne probleme s tako lahkoto, kakor rebuse. Da je takih veleumov tudi v Ameriki v izobilju, se pač razume samo ob sebi. V vsakem salonu, v vsaki brivnici, pri snažilcu čevljev lahko človek posluša najsmelejše razvozlavanje ugank, katerih se sam ne bi upal niti lotiti, in na ktnje jih je, ki so prepričani, da bi oni zdaj morali biti ministri in generali v Evropi.

Med te modrijane spadajo tudi oni, ki z občudovanja vredno gotovostjo trdijo, da bo sedanja vojna zadnja na svetu.

Če bi bilo za tako mišljenje dovolj stvarne podlage, bi se človek, vedoč da ne more ustaviti sedanjega klanja, navsezadnje še za silo potolažil z lepim upanjem. Osvoboditev človeštva od vsakovrstne suženosti je zahtevala že mnogo krvi, in če bi bila sedanja vojna potrebna zato, da ne bo potem nobene več, bi jo smatrali za eno tistih tragedij, skozi katere se vije ves napredek človeštva.

Toda iz česa naj bi zajeli vero, da se vrši res že zadnji krvavi spopad narodov in da prihajamo po sedanji vojni v dobo večnega miru?

Sedanje moritve so gotovo v veliki meri krivi evropski monarhi, ki so kljub vsem konstitucijam v vojnih rečeh še popolnoma absolutistični. Najbolj velja to za Avstrijo in Rusijo, zakaj v Angliji ali na Nemškem morajo vsaj navidezno parlamenti dovoliti vojni kredit, dočim se ni treba Francu Jožefu in Nikolaju niti za to zmeniti. Na Ruskem se duma ne vprašajo, v Avstriji se pa državni zbor spodi domu in poslancem se obesi puška na ramo. Sicer pa je to itak le formalnost, zakaj če bi n. pr. nemški parlament gobezdavemu Viljemu odrekel kredit, bi si ga vzel sam, in če bi ga vlada ne ubogala, bi si sestavil drugo. Glavno je to, da ima po vseh monarhističnih državah vladar pravico napovedovati vojno in sklepati mir. Moč za to pa ima, ker je vrhovni poveljnik armade, v kateri vlada slepa pokorščina.

Kljub nedvomni krivdi kronanih domišljavcev in njihovih opredel je vojna še druge in tehtnejše razloge. Sedanje klanje se je pričelo na jugu. Vojno je napovedala Avstrija Srbiji. Ali kaj je vse to, kar se vrši sedaj ob Donavi in Drini v primeri z dogodki v Belgiji in na Francoskem? Kdo se veliko briga za avstro-srbske praske, ko se pripravlja nemška armada za naskok na Pariz?

Prava, glavna vojna se ne vodi tam, kjer se je pričela, ampak na severozapadu, in četudi so nemške čete poplavile francosko zemljo, se vendar vodi odločilni boj med Nemčijo in Anglijo, le da se odigrava na tujih tleh.

V teh dveh državah pa je evropski kapitalizem na vrhuncu. Med obema se razvija neizprosna gospodarska konkurenca. Obe sta razširili svoje trge po vseh krajih ruske, ustanovili kolonije po vseh kontinentih in otočjih, obe se napenjate, da bi izpodrinili druga druga.

Posledice vojne se ne bodo kazale samo v tem, da bo po miru Nemčija ali pa Anglija na trgu močnejša od svoje tekmovalke. Lahko se zgodi še marsikaj drugega, kar se lahko ugiba, česar pa ni mogoče prerokovati. Razne kroge lahko sfrče z raznih glav, ali pa se še bolj utrdi monarhizem; lahko se izpremene vse evropske meje, lahko nastanejo revolucije. Ali cena, za katero se koljeta obe skupini, je angleška in nemška gospodarska hegemonija.

V tem je pravi značaj sedanje vojne. In dokler bodo na svetu taki cilji, je vojna mogoča.

Klanje na severu in jugu, na vzhodu in zapadu pomeni popolni bankrot meščanskega mirovnega gibanja, čigar zastopniki so mislili, da se da zgodovina voditi z etičnimi nazori.

Gospodarski konflikti so na tej trdi zemlji najmočnejši in dokler bodo na svetu taka nasprotja mogoča, morajo narodi vedno trepetati pred krvavimi spopadi. Kapitalistična družba pa nosi taka nasprotja vedno v svojem krilu.

Svetovni mir ni nemogoča utopija, kakor pojo na drugi strani brezpogojni skeptiki. Ali mogoče je le tedaj, če so veliki interesi človeštva enaki. To velja predvsem za gospodarske interese, na katerih sloni vsa življenska zgradba. Zaradi različnih nazorov o slikarstvu in kiparstvu ne bo nastala svetovna vojna; verske vojne lahko prepreči napredujoča omika, nacionalnim vojniam napravi avtonomija narodov konec. Vojne iz gospodarskih razlogov pa minejo le tedaj, če izginejo gospodarski vojni razlogi sami.

"Vojne ne bo več" se bo takrat lahko dejalo, kadar zavlada na svetu socializem. Kajti tedaj bo vse gospodarstvo služilo vsem. Socializem pomeni konec gospodarske anarhije in s tem konec konkurence velikih sedanjih izkoriščevalnih skupin. Kadar ne bo več vprašanje, kdo požre večji profit, ne bo več razloga za vojno. In s tem prenehajo vojne.

Če je sedanja vojna zadnja, bi se moglo le tedaj povedati, če bi bilo mogoče prerokovati, kdaj premagata socializem kapitalistično družbo. Ako vidimo, koliko je še nezavednega delavstva po vseh krajih sveta, si moramo reči, da je še zelo zelo veliko dela in da bo treba tudi še časa, preden se vse opravi.

Lahko pa pravimo eno: Vsak korak, ki ga kdo stori za razirjenje in za utrditev socializma, nas približuje svetovnemu miru. Le socialistično delo je resnično in bivstveno mirovno delo.

Avstrija pred revolucijo?

Nepokorno vojaštvo. — Brezposelnost in beda. — Zenske demonstracije. — Policija proti ženam in otrokom. — Ruske proklamacije.

Iz Evrope ni od nikoder tako popolnih in zanesljivih vesti, da bi si bilo mogoče napraviti popolnoma jasno sliko o položaju na bojiščih in v državah. Najbolj skop je pa s poročili Avstrija, dasi ni navada dunajske diplomacije, da bi molčala in dasi bi se lahko poslužila vsaj tistih zvez, ki drže čez Berlin. Avstrijski molk je na vsak način zelo sumljiv, in če se oficizni glasovi na Dunaju ne upajo pošiljati pravičje po svetu, so one sicer redke vesti, ki prihajajo po drugih potih o položaju v Avstriji do nas, tem verjetnejše. Če napravimo splošen pregled, prihajamo do zaključka, da Habsburžanom in njihovim opromdam prav trda prede; če ne bi bile v Avstriji in na Ogrskem vse zveze pretrgane in če ne bi vladala najostrejša policijska cenzura, tako da nihče ne ve, kaj se godi v sedanjem mestu, je skoraj več kakor gotovo, da bi bila v Franc Jožefovi monarhiji splošna revolucija.

S tem seveda še ni rečeno, da je ne bo. Toda ker ne smatramo prerokovanja za svojo nalogo, naj si čitatelji sami napravijo sliko po vesteh, ki jih moremo podati.

Uporno vojaštvo.
Rim. — Potniki iz Avstrije potrjujejo vesti, da so v raznih avstrijskih polkih odrekli pokorščino. Nekateri proti Srbom poslani oddelki so se v odločilnem trenutku branili streljati, ter so kljub žuganju, da bodo postreljeni, kapitulirali in oddali orožje Srbom. Mnogo jih je sedaj zaposlenih v Srbiji z delom pri utrdbah.

Brezposelnost.
Rim. — Gospodarski položaj v Avstriji je po opisovanju potnikov neznošen. V industrijskih krajih je ogromno število starejših delavcev in delavk sploh brezposelno. Kar so moški večinoma mobilizirani, je beda žena in otrok velikanska. V mnogih mestih je prišlo zaradi tega že do hrupnih demonstracij, ki so imele tupatam naravnost puntarski značaj. Podrobnosti ni mogoče izvedeti.

Policija jaha proti ženam in otrokom.

Curih. — Begunci iz Avstrije opisujejo z živimi barvami položaj, ki je zavladal v Avstriji. Povsod se opazuje zlasti med slovanskim prebivalstvom mrzlično gibanje in mestoma je videti, kakor da pride vsak čas do odprtega upora. Na Dunaju je znano, da so močni, proti Srbiji poslani vojaški oddelki dezertirali in oddali Srbom orožje. Po industrialnih mestih je dosegla brezposelnost tako višino, da je položaj prebivalstva obupen. V Brnu je ogromno število delavk iz odnotnih velikih tovarn z otroci v dolgem izprevodu prikoralo pred mestno hišo in zahtevalo dela in kruha. Ko jih je začela policija potiskati nazaj, so v obupu razbile nekoliko oken. Na to je prihitela policija na konjih in z jahala z golimi sabljami med demonstrantke, med katerimi ni bilo ne enega moškega. Zenske je surovi napad tako razburil, da so se do skrajnosti upirale policiji. Mnogo jih je bilo ranjenih, preden se je policiji posrečilo, da jih je razgnala. Podobne zenske demonstracije so se ponavljale tudi v Pragi in v Plznju.

Razburjenje na Dunaju.

Curih. — Med dunajskim prebivalstvom vlada zaradi pomanjkanja vesti nepopisno razburjenje. Cenzura drži vse v negotovosti. Prvotna počila o velikanskih avstrijskih zmagah so popolnoma utihnola in prebivalstvo se boji, da je položaj še hujši, nego je morda v resnici. Vse je v strahu in trepetu zaradi ruske invazije in če se na Dunaju izve, da Rusi res marširajo, bo vlada najbrže popolnoma brez moči.

Vojaštvu se ne ljubi.

Curih. — Iz Bosne, ter iz južnih in zapadnih dežel vlašči Avstrija z mrzlično naglieo čete proti ruski meji. Ali duh teh čet je izza porazov ob srbski meji vse drugo, nego bojoviti. Na železniceh vlada

valed vojaškega navala silen nered. V vsaj avstrijski vojski ni ne navdušenja, ne bojevitosti. Povsod, kjer napredujejo Rusi, dele poljske in rusinske manifeste, ki pozivajo prebivalstvo, naj se postavi pod rusko zastavo in jim obljubujejo, da jih ruska vojska reši tiranstva Habsburžanov.

DAVKI.

Iz Washingtona poročajo, da pripravlja predsednik Wilson lepo darilo za ameriško prebivalstvo. V kongresu je predložil poslanico, s katero zahteva 100 milijonov dolarjev novih davkov, da se izravna izguba, ki jo je ameriška carina utrpela zaradi evropske vojne. Davki naj bi se naložili na pivo, vino, žganje, železniške vozne listke, gledališke vstopnice, na benecin, patentne medicine i. t. d.

V sredo je zvezni blagajniški urad poročal, da so carinski dohodki meseca avgusta padli za 11 milijonov. Skupni carinski dohodki so znašali le 19.431.363. Nasprotno so notranji davki nekoliko narasli. Toda v celoti so dohodki zaostali za deset milijonov.

To je vse lepo in mi tudi priznavamo, da potrebujejo Zedinjene države denarja, čeprav se naše mnenje o potrebah precej razlikuje od vladnega. Zlasti če mislijo v Washingtonu, da je treba več denarja za militarizem, ne moremo tega nikoli podpisati.

Odločno pa moramo ugovarjati, da se nakladajo novi davki masam delavskega ljudstva, ki so od posledic evropske vojne najbolj udarjene. Davek na pivo, vino in žganje pomeni, da bo pijača dražja. Davek na železniške listke je podraženje vožnje. Davek na gledališke listke napravi iz gledališč še bolj zabavišča za bogatine.

Mister Wilson, ki se dela tako prijaznega ljudstvu, bi tudi lahko vedel, da uči vsa moderna sociologija, da je edino progresivni davek na dohodke in premoženja pravičen. V Ameriki, kjer se ve like mase ljudstva še nič ne brigajo za življenje, so pa take zahteve kakor Wilsonova še mogoče.

PAPEŽA IMAJO.

Gospodje kardinali, ki so se zbrali v Rimu, da izvolijo novega "vaticanskega jetnika", so v četrtek naposled prišli do rezultata in izvolili Italijana kardinala Giacomo della Chiesa za papeža. Novi "sveti oče" se bo imenoval Benedikt XV.

Trikrat so kardinali glasovali brez uspeha. Kako je to mogoče, je tajnost, katere naš lajški razum ne razume. Učili so nas, da razsvetljuje cerkvene velikaše sam sveti duh, da prav volijo. Ne gre nam v glavo, kako da ne pride to razsvetljenje že pri prvi volitvi. Pač pa razumemo, da se pri vsaki volitvi papeža vrše ostri boji med strankami in da se intrigira na vse strani.

To pot je šlo pravzaprav še precej lahko, zakaj včasih je konklave po dvanajstkrat brez uspeha volil, preden je dobil potrebno večino. Zdej pa je vojna važnejša kakor novi papež, pa se ni mogla diplomacija toliko vtikati v volitev kakor včas.

Katoliška cerkev ima novega poglavarja in po meščanskih časopisih bo sedaj ugibanje na vse strani, kakšen pomen in kakšne posledice bo imela ta izvolitev. Mi pa smo prepričani, da ostane v Rimu vse pri starem in katoličanstvo pojde dalje svojo rakovino pot, ki mu je določena po zgodovini in po nevzdržnem napredku človeštva. Posameznik, pa če prav sedi na papeževem prestolu, ne ustavi svetovnega razvoja.

Kaj naj pijemo ob težkem delu?

Kolikrat se izgovarjajo delavci s tem, da imajo tako težko delo, da ga brez alkoholnih pijač ne zmorejo. Ali to je zgolj predsodek, ki naj ga ovrže zgled iz življenja. Uprava rudokopnih jam Emma in Römer v okraju Ribnik v Šleziji ima od februarja 1913 kantino, v kateri prodaja tudi toplo mleko in kavo. Leta 1913. so popili delavci povprečno vsak mesec 96 litrov toplega mleka in 20 litrov tople kave. Pozimi so pili seveda bolj ti dve topli pijači kakor poleti, vendar so pa popili tudi v najtoplejših mesecih od junija do avgusta povprečno po 80 l. mleka in 10 l. kave na mesec.

IZ NASELBIN.

Obupen položaj v Calumetu, Mich. — Dnevno časopisje poroča, da je Calumet & Hecla Co. s 1. septembrom snižala plače vsem delavcem v rudnikih, na površju in v topilnicah za deset odstotkov. Kakih 12.000 delavcev je prizadetih. Družba se izgovarja, da je tega kriva vojna, ker je zaprla trge bakra v Evropi. O bednem položaju v bakrenem okrožju nam tudi piše bivši štrajkar iz Calumeta sledeče:

"Delavski položaj tukaj je neznošen. Delavce gonijo kot vrag polhe, odpuščajo jih na vseh straneh in plače jim trgajo, da je groza. Na Mohawku in Wolverinu so dobili delavci obvestilo zadnji teden, da bodo tisti, ki so doslej imeli \$3.25 dnevno, zanaprej imeli \$2.50 in "tremarji", ki so imeli doslej \$2.60 dobe odslej \$2.23. Rudnik Tamarack je na vseh svojih sheftih popolnoma prenehal z delom. Na Ahmeeku kjer so štirje shafti, so tudi dva zaprli in ravnatoko dva na Mohawku. Tako se godi revnim rudarjem! Medtem ko gredo plače navzdol, gredo pa cene živilom ravno za toliko odstotkov navzgor. Nekatere bivše skebe bo menda zdaj tudi pamet srečala. Ne samo bivši štrajkarji, temveč tudi bivši skebje tarnajo in tožijo o slabih časih, nizkih plačah dolgh delavnikih; trdem delu (n. pr. mož pri svedru) itd. Nekateri so pa še tako nesramni, da nam bivšim štrajkarjem — ki smo s borili za organizacijo in boljše delavske razmere — pridgajo o solidarnosti in boljši slogi! Zdej vidijo, kako krvavo nam je potrebna organizacija, kako dobro bi bilo, da smo organizirani, ali zdaj je prepozno. Teško da bi imeli rudarji v Copper County še kdaj tako lepo priliko za pridobitev svojih pravic kakor so jo imeli lani, če bi bili vsi složni in pametni. Toda zdaj ne pomagamo nobeno jokanje. Kar nas je bivših štrajkarjev, prenašamo vse križ in težave mirno, ker nas tolaži zavest, da smo v boju storili svojo dolžnost in naša krivda ni, da je prišlo tako; na drugi strani pa veliko bolj trpe bivši skebje, kajti vest jih grize in peče, da niso delali prav in da so sami krivi, da morajo zdaj toliko trpeti. Uverjen sem, da bivši štrajkarji nimajo večje naslade kakor če poslušajo jeremijade bivših stavkokazov, ko tarnajo o trganju plač in o dolgh delavnih urah; kajti zdaj šele sprevidijo, da bi ne bilo tega, če bi bila zmagala rudarska organizacija."

Reading, Pa. — Kar se tiče delavskih razmer, menda ni potreba še posebe naglašati, da so tudi pri nas skrajno slabe, kakor povsod po Ameriki. Dasiravno živimo v skrajno slabem položaju je pa vendar še vedno ogromna množina delavcev, ki ne vidijo ali pa ne čujejo videti. Kaj da znajo gospodje kapitalisti v Washingtonu, to nam je sedaj znano. Slabo je bilo za delavce, ko so nas vladali republikanci, še slabše pa je sedaj, ko so prišli do korovit demokratije. Sploh pa se republikanci in demo-

kratje le toliko časa ravsaajo med seboj, dokler se ne boje socialističnih volilcev. Ako pa pride tako daleč, da bi imeli socialisti priti do veljave, se pa neha republikanizem in demokratizem in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Zalostno pa je, da vsega tega niso krivi kapitalisti, pač pa delavci, ki imajo večino, ako bi jo hoteli imeti. Delavcev je 95 proc., kapitalistov pa le 5 proc. in v kljub temu ne vladajo delavci kapitalistov, pač pa kapitalisti delavce. Smešno je poslušati nekatere delavce, ki so pri bari navdušeni socialisti. Po mojem skromnem mnenju so ti revčki le navadni bahači. Kdor je socialist v srečo, pojde brez vsakega prigovarjanja v socialistični klub. V resnici ni lepo, da nimamo v naši naseibni svojo slovenskega soc. kluba. Kaj neki se morda bojimo mednarodnega socializma. Sporočam čitateljem Proletarca, da je v naši naseibni preminul delavec J. Jakofčič, član društva št. 61 J. S. K. J. Pokojni rojak je bolehal dvajset mesecev na jetiki, sedaj ga je pa smrt rešila suženstva. Bil je delavec-trpin, kot nas je na milijone drugih, ki garauo pod težo krutega kapitalizma. John Pezdire.

Sodrug Frank Podboj nam je iz Greensburga, Pa., poslal brzojavko, v kateri nam naznanja, da je bil rojak Joe Erjavce pri ponovni obravnavi od porotnikov spoznan krivega umora druge stopnje (Second degree). Prej je bil, kakor znan, sojen za umor prve stopnje. Sodnik izreče svojo obsodbo v ponedeljek 14. septembra. Ker so porotniki spoznali Erjavca, da je kriv umora drugega razreda, je s tem Erjavce rešen vislie.

Stranka

Socialistični klub št. 117, Lloydell, Pa., je na svoji zadnji redni mesečni seji sklenil proti sedanji evropski vojni odločen protest z željo, da ga objavi naše glasilo "Proletarec". Naš klub ostro obsoja vojni barbarizem in ves gnili evropski monarhizem, ki se je že davno pokazal popolnoma nesposobnega, da bi storil za narode kaj koristnega. Nasprotno je sedanje klanje pokazalo njegovo nevarnost za kulturo, napredek in življenje naroda. Za tuje interese so delavci poginani v boj proti delavcem, da dazdirajo domove, ki so jim sami zgradili, da potepajo polja, ki so jih sami obdelali. Zavedne delavce mora pograbit ogorčenje, če priporočajo v takih časih vladajoči ljudstvu molitve za vojaški uspeh, torej za čim številnejše umore, kakor da se rogajo nauku onega, ki je dejal: "Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!" — V tem zmislu je klub sprejel energično resolucijo. Ludvik Zeman, Tony Zalar, zapisnikarja.

Socialistični klub št. 127 v Dunlo, Pa. je imel zadnjo nedeljo

TRAGEDIJA VOJNE IN ŠTEVILKE.

Leta	Zgubilo Dni življenje	Stala denarja
Anglija-Francoska . . . 1793-1815	1,168	1,900,000
Krimska 1845-1856	734	485,000
Z. D. civilna 1861-1865	2,456	656,000
Francoska-nemška . . . 1870-1871	405	290,000
Rusko-turška 1877-1878	334	180,000
Špansko-amerikanska . . 1898	101	2,910
Burska 1899-1902	962	90,898
Rusko-japonska 1904-1905	576	555,900
Balkanska -1912	302	145,500

SLOVENSKI DELAVCI V ČIKAGI, POZORI!

V nedeljo, dne 13. septembra 1914
— priredi —

Socialistična stranka v "Riverview Park" Chicaga,

velik shod proti draginji v Ameriki in vojni v Evropi.

S tem shodom pričnejo tudi chicaški socialisti kampanjo za jesenske volitve. Skrbite, da pridejo na ta shod delavci do zadnjega moša. Pripeljte žene in otroke. Na shodu nastopijo najboljši socialistični govorniki.

točno ob 1. popoldne protesten shod proti vojni. Udeležba na shodu je bila prav lepa. Več govornikov je pojasnilo sedanje krvave dogodke v Evropi in razložilo, kako peha zbesneli militarizem narode v grozo staroveškega barbarstva; na povelje kronanih despotov gre sto in sto tisoč ljudi v gotovo smrt, še več jih ostane pohabljenih in vdov in sirot ne bo mogoče šteti. To se godi kljub diplomaciji, kljub mirovnemu razsodišču, kljub civilizaciji in krščanstvu! . . . Shod je sprejel krepko protestno resolucijo proti divjaški vojni in sklenil, da se odpošle J. S. Z.

FOND ZA ZVEZNO TISKARNO.

Zadnji izkaz dne 31. avg.	\$46.20
Kenosha, Wis.:	
Jugosl. soc. kl. št. 11	6.30
Tamburaški zbor "Bratstvo"	1.00
Primrose, Pa.:	
Srečkanje "jastoka", ki sta ga podarila P. Martalič in soproga	5.00
So. George, Canada:	
M. R. Desnica	1.00
Verona, Mich.:	
Na veselici sodr. I. Pavlina	1.00
dali J. Pavlin	1.00
Geo. Smiljančič	1.00
Louis Flonjak50
Skupaj do 8. sept.	\$62.00

Rock Springs, Wyo. Naznanilo.

Tem potom se opozarjajo člani Jugoslovanskega soc. kluba št. 136 J. S. Zveze, da se redno vdeležujejo klubovih sej. Dolžnost je

PREGLED RAZPEČANIH ČLANSKIH MARK J. S. Z. V MESECU AVGUSTU.

Država	Mesto	Prodanih čl. mark	Skupni dohodki.	Gl. stan soc. stranke.	Razdeljeno: State in County org.
Illinois	Springfield	30	\$3.00		
"	Waukegan	10	1.00		
"	Chicago N. 20	45	4.50		
"	Nokomis	140	14.00		
"	La Salle	12	1.20		
"	Zeigler	25	2.50		
"	Panama	13	1.30		
"	Witt	15	1.50		
"	Chicago N. 6	100	10.00		
"	Staunton	12	1.20	20.10	20.10
Ark.	Huntington	15	1.50		
"	Hartford	18	1.80		
"	Fort Smith	42	4.20	3.75	3.75
Calif.	San Francisco 68	10	1.00	.50	.50
Colo.	Pueblo	40	4.00	2.00	2.00
Indiana	Clinton	28	2.80	1.40	1.40
Kans.	Stone City	37	3.70		
"	Carona	12	1.20		
"	Skidmore	16	1.60		
"	Pittsburg	22	2.20		
"	Frontenac	34	3.40		
"	Franklin	15	1.50		
"	W. Mineral	8	.80	7.20	7.20
Mich.	Detroit 61	100	10.00		
"	Detroit 114	20	2.00		
"	Calumet	40	4.00	8.00	8.00
Minn.	New Duluth	16	1.60		
"	Irontown	10	1.00	1.30	1.82
Mont.	Bear Creek	18	1.80		
"	Red Lodge	35	3.50		
"	Klein	39	3.90	4.60	4.60
Ohio	Youngstown 18	20	2.00		
"	Collinwood 49	40	4.00		
"	Cleveland 27	20	2.00		
"	Steubenville	20	2.00		
"	Steel	3	.30		
"	Youngstown 62	20	2.00		
"	Newark	7	.70	6.50	6.50
Penna.	Barge	21	2.10		
"	Forest City	10	1.00		
"	Garrett	30	3.00		
"	Bessemer	40	4.00		
"	Marianna	15	1.50		
"	Canonsburg	38	3.80		
"	Fayette City	7	.70		
"	Pittsburg 131	20	2.00		
"	Blair Sta.	25	2.50		
"	McKees Rocks	15	1.50		
"	Primrose	13	1.30		
"	Morgan	40	4.00		
"	McKeesport	20	2.00		
"	W. Newton	7	.70		
"	Woodlawn	20	2.00		
"	S. S. Pittsburgh	20	2.00		
"	Herminie 63	22	2.20		
"	New Brighton	15	1.50		
"	Fitz Henry	21	2.10		
"	Lloydell	15	1.50		
"	Dunlo	24	2.40	21.90	21.90
Wis.	Milwaukee 9	45	4.50		
"	Kenosha 137	63	6.30		
"	W. Allis	15	1.50		
"	Racine	25	2.50		
"	Kenosha 11	50	5.00	9.90	9.90
Wyo.	Rock Springs	30	3.00		
"	Superior	22	2.20		
"	Gunn	17	1.70	3.45	3.45
W. Va.	Davis	10	1.00	.50	.50
Skupno		1822	\$182.82	\$91.10	\$91.62
Članskih mark na roki dne 1. avgusta				156	
Čl. mark dobljenih od stranke skozi mesec avgust				2000	
Skupaj				2156	
Mark prodanih skozi mesec avgust				1822	
Mark ostalo na roki dne 31. avgusta				334	

vsakega, da seje obiskuje. Ravno tako se vabijo tudi vsi Slovenci, da se kolikor mogoče vdeležujejo naših sej.

Seje našega kluba so javne, in tudi vsakemu dovoljeno prisostvovati sejam. Redne mesečne seje se vršijo vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne, v prostorih "Slovenski dom."
Matt. Batic, tajnik.

LISTNICA.

A. Mrovlje, Indianapolis, Ind. — Odbor za združitve jednot in zvez je sklenil, da listi prenehajo polemizirati zaradi združitve.
D. Zobec, Chisholm, Minn. — Poslali ste naznalo pšepozno.
Sebastian Slapnik, Beaver Mines, Alta, Canada: — Ako želite, da priobčimo poslano, nam pošljite 25c.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 14. januarja 1891.

Inkorporirano 21. februarja 1908 v državi Kansaa.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovoljivo pošiljati, gl. tajniku.

Vse denarne pošiljave pa gl. blagajniku.

DIVJE KLANJE V EVROPI.

Lvov izgubljen.

Dunaj čez Rim.—Avstrijske čete, ki so zapustile Lvov, da se prepreči bombardiranje mesta, so dobile pojačanja in zavzele nove pozicije, ki jih je določilo vrhovno poveljništvo armade.

(To je indirektno priznanje, da je bila Avstrija premagana. Lvov je najmočnejša avstrijska trdnjava, v kateri tiče ogromni milioni, in trdnjave se zidajo zato, da kljubujejo bombardiranju.)

Črnovice izgubljene?

Bukarešt. — Avstriji so zapustili Črnovice brez boja. (To je glavno mesto v Bukovini.)

Drug poraz.

London. — Vesti iz Petersburga poročajo, da so Rusi dosegli drugo zmago nad Avstrijo med Lublinom in Kolmom.

Rusi gredo pomagat v Belgijo?

New York. — 72.000 ruskih vojakov je bilo transportiranih iz Arhangela, z najsevernejše točke Rusije, da bodo prepeljani v Ostende na pomoč Angležem in Francozom.

NA FRANCOSKEM.

Krvava bitka med zavezniki in Nemci. — Doslej se neodločena. Zavezniki so dosegli uspeh.

Pariz. — 7. septembra zvečer je bilo izdano sledeče uradno obvestilo:

Zavezniki so pomaknili svoje levo (zapadno) krilo naprej, ne da bi bili naleteli na znaten odpor.

V središču je položaj v okolici Verduna neizpremenjen. Naše sile so izmenoma napredovale in se umaknile. Nekaj delnih uspehov je zaznamovati na desnem krilu v Vogezah.

Med Nemci in omni zavezniškimi četami, ki branijo Pariz, je bilo več spopadov, ki so imeli za zaveznike ugoden uspeh.

Vojni minister je poveljniku trdnjave Maubeuge (Mobež) brzogajno izrazil svoje občudovanje za junaško obrambo trdnjave in dodal: "Vztrajajte do skrajnosti. Ura rešitve se približuje."

Poročilo o zmagi.

London. "Evening News" objavlja 7. sept. sledeče depešo: "General Pau (Po) javlja zmago zavezniških sil pri Preey sour Oise, približno 25 milj severno od Pariza. Feldmaršal sir J. French je poveljeval Angležem, general D'Amade pa Francozom.

Središče zaveznikov je stalo pri Preey. Angleži so imeli levo, Francozi pa desno krilo. Angleži so imeli gardo pod osebnim poveljništvom nemškega prestolonaslednika pred seboj.

Z obeh kril poročajo, da so imeli zavezniki uspeh. Nemško levo krilo so Francozi potisnili proti severu.

Gardo so Angleži, ko so jo bili pozvali, naj se vda, popolnoma uničili. Pravijo, da je bil nemški prestolonaslednik medno.

Nemci razdejali Dinant.

London. — Z Ostenda poročajo z dne 7. sept.:

Nemci so razdejali Dinant (15 milj južno od Namura.) Več sto moških prebivalcev je bilo ustreljenih, ker so bili zaloteni z orožjem v rokah.

Zavezniki v ofenzivi.

London. — Uradno poročajo: Naerti generala Joffreja (Žofra) se dosledno izvršujejo. Zavezniki so stopili v ofenzivo in se jim je posrečilo potisniti nasprotnika v severovzhodni smeri nazaj.

Miljon mož v bitki.

Pariz. — Z dne 7. poročajo: Približno milijon mož stoji v bitki, ki se je pričela včeraj vzhodno od Pariza.

Uradno je bilo neoej razglašeno, da se Nemci na celi črti Nanteuille-Hardouin do Verduna umikajo.

NA VZHODNEM BOJIŠČU.

Avstriji priznavajo poraz v Galiciji. — Nove avstrijske izgube.

Dunaj. — Uradno poročilo priznava, da se je avstrijska armada v Galiciji iz strateških razlogov umaknila.

Iz Petrograda poročajo:

Avstrijski armadni zbori med rekama Vislo in Bugom so bili z velikanskimi izgubami vrženi nazaj. Sovražnikov odpor je strt.

V kraju okrog Rave, 32 milj severozapadno od Lvova so imeli Rusi vrsto resnih spopadov. Avstrijska armada, ki je operirala proti Chelmu, se je umaknila, ko je izgubila veliko število ujetnikov, topov in vozov.

Rusi obkrožajo Przemysl.

Rim. — Rusko uradno poročilo pravi, da obkrožajo ruske čete Przemysl, 51 milj zapadno od Lvova in ga hočejo vzeti z obleganjem ali pa z naskokom.

Rusi na Karpatah?

Ruski generalni štab poroča, da je ruska kavalarija zasedla prehode čez Karpatе.

Angleška križarka uničena.

London. — Angleška križarka "Pathfinder" je prišla v severnem morju na mino in se je potopila. Dne 7. zvečer je bil izdan uradni seznam izgub, ki obsega štiri mrtve, trinajst ranjenih in 242 pogrešanih.

Uničen Zeppelin.

Rusom se je posrečilo poškodovati in ujeti en Zeppelinov zrakoplov in en nemški aeroplan.

Ujet polk.

Ruski generalni štab poroča, da so Rusi 4. sept. pri Krasnistavu vjeli 45. avstrijski polpok z vsemi častniki.

Zavezniki edini.

Francoška, angleška in ruska vlada so sklenile pogodbo, da ne sklene nobena zase miru, ampak le skupno in na podlagi vzajemnega sporazuma.

Ribiški čoln potopljen.

V severnem morju je velik ribiški čoln dne 6. sept. prišel na mino in se potopil. Deset mož se je rešilo.

Korzarstvo.

Nemška križarka je v severnem morju potopila pet ribiških čolnov.

Nemčija se hoče bojevati do kraja.

Nemški poslanik v Washingtonu grof Bernstorff je izjavil, da Nemčija ne misli na sklepanje miru, ampak je pripravljena na boj, dokler ne bodo nasprotniki prosili za mir.

Nemčija hoče razširiti vojno.

Angleškim oblastim je bilo naznanjeno, da so Nemci v južni Afriki že pred daljšim časom začeli zbirati orožje in strelivo. Bajje upajo, da jim bodo Buri pomagali. Angleška vlada misli, da ima dosti moči, da prepreči te namene. Z drugih strani poročajo, da hoče Nemčija naščuvati mohamedance proti Angležem.

Turčija je še mirna. Menda jo strašne izgube na vseh straneh uče, da ne bi bilo nič kaj pametno, če bi se še ona pridružila klanju.

Nemčija se trudi, da bi zapletla še Kitajsko v vojno, češ Kitajska vlada ji je odgovorna za to, da so Japonci in Angleži za obleganje Čingtava izkreali čete na Kitajskih tleh in da se Kitajci nišo uprli.

ZAPISNIK ZBOROVANJA PRIPRAVLJALNEGA ODBORA ZA ZDRUŽITEV SLOVENSkih NAPREDNIH IN SVOBODOMISELNIH JEDNOT IN ZVEZ.

Dopoldanska seja dne 22. avgusta 1914.

Navzoči so: Jože Zaverntnik in Anton Hrast, zastopnika S. N. P. J., William Sitter, zastopnik S. D. P. Z. in Frank Aleš, zastopnik S. D. P. in P. D. V dnevni je navzočih kakih 20 bratov različnih jednot in zvez.

Na Zaverntnikov predlog je izvoljen br. Aleš za zapisnikarja.

Od pooblaščenca društva sv. Barbare, oziroma gl. predsednika, br. Jos. Peternela je prišlo sledeče pismo:

Willock, Pa.

Mr. Wm. Sitter, Conemaugh, Pa.: Prejel sem Vaše pismo, s katerim me vabite k seji pripravljalnega odbora za združenje, katero se vrši 22. t. m. v Chicagu, Ill.

Zatoj vas prosim, da mi natančno naznanite, kako vsa stvar sedaj stoji, ali je že vse v tiru, ki je pravičen, in ki odgovarja vsaj nekoliko pravilom vseh slov. organizacij, tako da ne bodo nobeden oškodovan.

Jaz mislim, da je združenje jako dobra in gotovo v korist vsemu slov. narodu.

Kar se pa tiče priklonitve po resoluciji S. N. P. J., sem ji pa jaz nasproten, ker res ne upošteva drugih organizacij prav nič. Resolucija S. S. P. Z. je precej dobra, razun da bi se organizacija delila v distrikte, ker to bi bilo poslednosno. Prosim, da mi pišete več o tem.

S sobratskim pozdravom

Jos. Peternel.

P. S.—Prosim vprašajte Frank Pauloviča za svet.

Predita se pismo zastopnika A. S. B. P. D., br. Gorška, in vzame na znanje. Zastopnik S. S. P. Z. je poslal obvestilo, da se ne more udeležiti dopoldanske seje. Poročilo se vzame na znanje.

Zaverntnik poroča o zakonih brataških podpornih organizacij v državi Illinois. Priporoča, da bi se ta točka najprvo vzela v pretres, in da bi se glasovnice tako uredile, da bi vsak član(ica) glasoval(a) v smislu ustave in pravil svoje organizacije. K stvari govori br. Sitter in br. Hrast. Priporočilo br. Zaverntnika k prvi glasovnici, na kateri se bo glasovalo, je-li član(ica) za ali proti združitvi, se sprejme.

Nato stavi br. Zaverntnik sledeče predloge za spremembo pravil prizadetih jednot in zvez, ki naj pridejo, ako bo do sprejetja, pod točko "Splošne določbe":

1.) Ako se je zakonita večina vseh članov in članic . . . izrekla za združenje z drugo bratsko podporno slovensko jednoto ali zvezo potem splošnega glasovanja ali delegatov in delegatkin na redni ali izredni konvenciji, potem se mora združenje izvršiti po končanem splošnem glasovanju, redni ali izredni konvenciji, tekem časa, katerega določi splošno glasovanje, redna ali izredna konvencija.

2.) Ako se je zakonita večina vseh članov in članic . . . izrekla za združenje z drugo bratsko podporno slovensko jednoto ali zvezo potem splošnega glasovanja ali delegatov in delegatkin na redni ali izredni konvenciji, tedaj se mora premoženje oddati združenju organizacij v času, ki ga je določilo splošno glasovanje, redna ali izredna konvencija. V tem slučaju nima manjšina, ki je glasovala proti združenju ali se ni udeležila glasovanja, pravice obdržati premoženje in oviirati legalnim potom vršiti se združenje.

3.) Po osvojitvi teh točk odpadejo vse točke v pravih in ustavi, ki so v protislovju z njima.

Predlogi za spremembo pravil se sprejmejo po kratki debati, katere se udeležijo bratje Hrast, Rus, Trugar in Kaker.

Zaverntnik pojasnjuje ponovno zakon države Illinois za bratske organizacije

*) Kjer so pike, pride ime organizacije.

in predlaga, da naj se pošlje, da se br. Sitter prepriča o resničnosti njegovih navedb, po knjige, v katerih so tozadevni zakoni.

Razpravljati se prične o penzijskem in odpravnem skladu in zavetišču.

Zaverntnik je mnenja, da naj oba sklada in zavetišče spadajo pod eno poglavje in da se naj prepusti združitvenim konvenciji, da potrebno ukrene.

Aleš priporoča, da naj se ne dela izjema s S. D. P. in P. D. in se ji naj da prilika da se pridruži, kakor drugim podpornim organizacijam.

Hrast meni, da bi se težko izhajalo s penzijskim skladom, ker bi časoma nastali previsoki mesečni prispevki. Člani bi ne hoteli pristopiti v ta oddelek. Organizacija bi morala vseno izplačevati vse obveznosti.

Sitter omenja, da se ne strinja s penzijo, ali misli, da naj se da S. D. P. in P. D. vstop.

Truger priporoča, da naj se zavetišče tako uredi, da bodo člani prispevali enake prispevke.

Zaverntnik predlaga, da naj se vsi trije skladi predlože članom in članicam prizadetih jednot in zvez v splošno glasovanje. Članstvo prizadetih jednot in zvez naj odloči, kakšni skladi naj se uvedejo. Potem se bo lahko tudi izdelal načrt za bodočo združeno organizacijo. Se sprejme.

Br. Mladič vpraša, če je pripravljalni odbor našel kakšno zakonito pot za združenje, in priporoča, da se morajo vsi člani organizacij, katere se hočejo združiti, ponovno zdravniško preiskati, ker drugače je združenje protizakonita. Svoje priporočilo utemeljuje na podlagi članka, ki je izšel v českem listu "Svornost". K stvari govore Stanič, Sitter, Zaverntnik, Kaker in Aleš. Sklene se, da se debata odloži do dopoldanske seje, ko bo navzoč tudi zastopnik S. S. P. Z.

Sitter vpraša, kdaj se prične dopoldanska seja.

Zaverntnik predlaga, naj se zboruje od pol dveh do pol šestih zvečer. Se sprejme.

Dopoldanska seja dne 22. avgusta.

Navzoči so Zaverntnik, Hrast, Konda, Sitter, Aleš in približno 30 članov raznih jednot in zvez.

Zapisnik dopoldanske seje se sprejme s popravki začasno.

Zaverntnik predlaga, da naj se razpravlja in določi red za splošno glasovanje.

Aleš predlaga, da plača stroške za splošno glasovanje vsaka organizacija zase. Se sprejme.

Zaverntnik predlaga, da naj bo na glasovnicah predlog večine in manjšine.

Kaker omeni, da bi bilo bolj pravilno predlog št. 1 in št. 2.

Zaverntnik povdarja, da to ni parlamentarno.

Peta točka v redu za splošno glasovanje odpade, ker imajo vse organizacije vpeljano splošno glasovanje.

Doba za splošno glasovanje naj traja šest tednov.

Glasovnice naj se razpošljejo tekom enega tedna, ko dobe gl. tajniki prizadetih organizacij obvestilo od predsednika pripravljalnega odbora.

Šteje glasov po končanem glasovanju traja štirinajst dni.

Konda predlaga, da naj se pozovejo k združitvi tudi samostojna društva pisemenim potom in v glasilih.

Zaverntnik predlaga, da naj se glasi na glasovnicah mesto resolucije predlogi za združenje.

Sitter predlaga, da se sprememba za pravila da najprvo na splošno glasovanje. Vsi predlogi sprejeti.

Zaverntnik predlaga, da naj stopijo točke za spremembo pravil v veljavo 14 dni po končanem splošnem glasovanju. Se sprejme.

Originalne glasovnice naj hrani društvo v svojem arhivu. V dvomljivih slučajih ima pripravljalni in glavni odbor pravico, zahtevati jih v pregled. Društvo hrani originalne glasovnice v svojem arhivu le do združenja. Po združenju jih izroči gl. odboru združene organizacije.

Poročilo o izidu splošnega glasovanja, ki se odpošlje gl. tajniku svoje organizacije in predsedniku pripravljalnega odbora, morajo podpisati društveni predsednik, tajnik, blagajnik in zapisnikar, da jamčijo s svojimi podpisi, da je poročilo o izidu splošnega glasovanja resnično.

Po kratki razpravi, katere se udeležijo vsi člani pripravljalnega odbora, se sprejmejo predlogi.

Nato se preide v razpravo glede načina združitve.

Zaverntnik predlaga sledeče: Vse jednote in zveze, ki so sprejele ta predlog, se združijo ali spoje s "Slovensko narodno podporno jednoto," okrajšano S. N. P. J., do časa pred izvolitvijo delegatov in delegatkin za šesto redno konvencijo, ki se vrši v letu 1915, v mesecu septembru, ako so pravilno do omenjenega časa oddale svoje blagajne S. N. P. J. Svoj predlog utemeljuje, da je to najcenejša pot do združenja, ako se bo združenje tem potom izvršilo, in povdarja, da nima nič proti temu, ako kateri bratov stavi nasproten predlog, ker se tako pride do temeljite debata.

Konda omenja, da so zastopniki S. N. P. J. na istem stališču, kot so bili na Kakerjevih konferenci, in da če ne pustite, tedaj pač ne pridemo do združitve.

Zaverntnik pravi, da naj, ako imajo boljše pot za združenje, to predlože in jo bo rad sprejel.

Kaker povdarja, da se brez splošne konvencije ne more izvršiti združenje. Nadalje pojasnjuje, da bi vsaka jednota ali zveza zborovala sama zase in bi sprejela pravila za združenje.

Hrast vpraša, pod katerim črtarjem bi zborovala združena organizacija.

Sitter omenja, da ni razlike, pod katerim črtarjem se zboruje.

Zaverntnik povdarja, da je treba paziti, kako se bo zborovalo, da ne bodo nasprotniki združenja imeli moči preprečiti združenje in združenje in kot dokaz navaja dogodke iz zgodovine S. N. P. J.

Rus ugovarja in pravi, da so to same fraze, in da se hoče imeti le blagajne. Zaverntnik odgovarja, da zgodovinske resnice niso fraze, in da se hoče imeti le blagajni, temveč se bodo z blagajnam tudi prevzele obveznosti.

Friz omenja, da blagajnik S. S. P. Z. ne bo izročil blagajne prej, kakor na konvenciji, če se tudi članstvo potom splošnega glasovanja izreče, da naj se izroči.

Hrast je mnenja, da naj se izvrši kompromis.

Konda izjavlja, da za danes ne stavi nobenega predloga, pač pa izreče drugi dan svoje mnenje.

Zaverntnik priporoča, da naj članstvo prizadetih jednot in zvez odloči potom splošnega glasovanja, ali naj se združimo potom splošnega glasovanja ali konvencije.

Sitter predlaga, da naj se združenje izvrši potom konvencije.

Konda vpraša, ali se bo zborovalo tudi v nedeljo.

Sitter želi, da bi se ne zborovalo.

Zaverntnik omenja, da v ponedeljek nima časa, da bi se udeležil seje.

Aleš predlaga, da naj se zboruje v nedeljo. Konda doda, da naj se prične zborovati ob devetih dopoldne. Predlog za dodatkom sprejet.

Dopoldanska seja dne 23. avgusta.

Navzoči so Zaverntnik, Hrast, Konda, Sitter, Aleš in kakih 20 članov prizadetih jednot in zvez.

Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme začasno.

Konda vpraša, ali je mogoče, da se dve organizaciji, ki sta inkorporirani v eništi državi združita.

Sitter pojasnjuje in čita iz zakonika ter prečita razsodbe višjega sodišča. Iz njegovih izjavanj sledi, da se organizaciji lahko združita, ako za združenje glasuje dv tretjina večina vseh članov.

Mladič meni, da se ne moremo združiti, dokler ne najdemo prave poti.

Sitter pojasnjuje iz zakonika, da imam pravo pot in vrhutega še protekcijo zakona.

Konda meni, da naj se, ako se izvrši združenje s S. N. P. J. izvrši na ta način, da se vsi člani obvarujejo vsake izgube.

Zaverntnik odgovarja, da se naj izdajo članom novi certifikati za tisto vsoto, kot so zavarovani, pa bodo člani obvarovani vsake izgube.

Sitter meni, da se certifikati lahko idorsirajo.

Verderbar omenja, da dva sodnika ne izrečeta o eni in isti stvari enake sodbe; zato se ne smemo ozirati na sodniške razsodbe, ampak nadaljujmo delo za združenje.

Konda omenja, da je češki advokat Geringer, ki je sedaj časninar, iskal pot za združenje čeških jednot. Danes pa pravi, da je združenje nemogoča, ker ne more najti zakonite poti za združenje.

Mladič omenja, da ni zakona za in proti združitvi.

Verderbar pravi, da je bil mogoče nekoč Geringer za združenje, mogoče je danes proti. Sploh se ni treba ozirati na advokate, ker vsakdo drugače svetuje.

Zaverntnik predlaga zaključek debata. Se sprejme.

Konda vpraša, kaj je br. Hrast menil s kompromisom.

Hrast pojasni, da sta dve poti za združenje: potom splošnega glasovanja in konvencije. Kljub temu se pa lahko združimo za en predlog ali tako pot, ki bo ugajala vsem.

Zaverntnik omenja, da je najprvo potrebno, da se članstvo izreče potom splošnega glasovanja, na kakšen način naj se združimo, ker bo veljalo za medsebojno pogodbo, kar bo članstvo sprejelo s splošnim glasovanjem.

K stvari govori Kaker.

Sitter omenja, da se stvar slika bolj težka, kot je v resnici.

Zaverntnik izjavlja, da naj bi imele vse organizacije, ki so pravilno oddale svoje premoženje S. N. P. J., pravico poslati delegate, delegatkinje in gl. odbora na šesto redno konvencijo S. N. P. J. v smislu svojih pravil.

Konda povdarja, da je bolje, da se, ako ne mislita zastopnika S. N. P. J. odnehati od svojih dosedanjih predlogov, takoj razidemo ter ne vlečemo članstva še nadalje z obljubami za nos, kajti S. S. P. Z. se ne bo nikoli združila, ako ne pride do skupne konvencije.

Zaverntnik pojasni, da to velja za jednote in zveze, ki se hočejo združiti potom splošnega glasovanja.

V debato posežejo Aleš, Kaker, Mladič in Konda; Zaverntnik predlaga, da se zak

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj —

Jugoslovenska delavska listovna družba
v Chicago, Illinois.Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo
leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo
\$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.Oglasi po dogovoru. Pri spremembi
bivaličja je poleg novega naznaniti
tudi stari naslov.Glasilo slovenske organizacije Jugosl.
socialistične zveze v Ameriki.Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja
lista in drugih nerednosti, je pošiljati
predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

Nazaj v barbarstvo!

Zagovorniki militarizma so vedno imeli vsakovrstne lepe fraze, s katerimi so zagovarjali in povečevali vojno. Kdor ima spreten jezik in mu ni veliko do resnice, najde za vsako reč na svetu, tudi za največjo lopovščino, izgovor in olepšanje. Nesreča pa je, da poslušajo mnogo ljudi le z ušesi, ne pa z možgani.

O vojni so pravili, da krepi človeško energijo, da dramo iniciativno, da je "jeklena kopel človeštva" i. t. d. Z enako pravico bi lahko rekli, da je bandit mož odločnosti, goljuf pameten človek, velik tat pa vzor previdnosti.

Ali organizirano klanje ni v nobenem oziru boljše od rokovanjstva. In vse, kar čenčajo zagovorniki vojne lepega in dobrega o njej, je hinavska mlačeva prazne slame in sleparija. Poleg bestialnega uničevanja človeškega življenja, poleg neprecenljive materialne škode, poleg gospodarske bede, ki sledi vojni še, ko je končana, prihaja v poštev še moralni propad, ki je z vojno neločljivo združen.

V času balkanske vojne so časopisi razširjali vesti o brutalnostih, ki so jih počenjali vsi bojujoči deli. Drug drugemu so očitali grozodejstva, in pokazalo se je, da so jih zakrivil vsi. "Civilizirani" svet se je zgražal, in konstatiral je, da so balkanski narodi res še pravi divjaki.

Ali sedaj se vojskujejo najkulturnejša, na svojo visoko omiko do prevzetnosti ponosna plemena. In kaj se godi? Zverskih dejanj ni nič manj, ampak absolutno in relativno jih je še veliko več kakor v balkanskih vojnah; brutalnosti se vrše v takem obsegu, kakor da so se obnovili časi hunskega kralja Atile kakor da so Džingis kanove čete udrele v Evropo in jo poplavile.

Časniškimi poročili v sedanjih časih ne zaupamo preveč. Ne le da se vsak, kdor more kaj poročati, rad večalimanj v prid ene ali druge strani zlaže in da se dodajajo številka ničle, kakor da to nič ne pomeni, je vojno poročanje zlasti v taki kolosalni vojni silno težka reč, posebno če poročevalec sploh ni pripuščen do fronte.

Ali te dni je belgijska vladna deputacija oficijelno poročala na Angleškem, kakšne vnebovpijoče strahote je počenjalo nemško vojaštvo v Belgiji. Tako poročilo, podano takorekoč pred tribunalom zgodovine, mora biti že tako premišljeno, da ga ni mogoče vzeti za izrodek domišljije. Povrh tega pa je bil v deputaciji tudi sodrug Emile Vandervele, sedaj minister v Belgiji, ki ga pozna vsa socialistična internacionala za izredno treznega in resnicoljubnega moža.

Kar je ta deputacija pripovedovala v Londonu, je tako grozno, da se človeku ježe lasje na glavi. Pijana soldateska z enako pijanimi "viteškimi" oficirji na čelu je divjala po mestih, v katera je udrla, kakor tolpa srednjeveških Tatarov, napadala neoborožene ljudi, požigala in plenila, akrunila žene in dekleta, plenila in ropala, demolirala, kar je mogla, in ubijala ranjene.

"Mesto Louvain (Luvën) je drugo 'Pompeji', pravi sodrug Vandervele; "razum mestne hiše in postaje je vse razdejano, stara knjižnica, ki je obsegala literarna dela neprecenljive vrednosti, je uničena, katedrala, ki je velika arhitektonična znamenitost iz srednjega veka, je demolirana."

Kakor je vse to grozno, je vendar verjetno, v vojni ni "kulturnih" narodov, vojna izpremeni vse v barbare. Ko je hohenzollernski kričeh Viljem pošiljal nemške vojske na Kitajsko, jih je osebno vzpodbujal, naj ravnajo tako, da bo nemško ime Kitajcem zadajalo tak strah, kakor nekaj hunske Evropejcem. Tudi krona na maziljeni butici ne pomeni kulture. Ali tudi če ne bi bil Viljem sam barbar, tudi če ne bi bil on sam že v začetku poteptal mednarodne pogodbe, ko je udrl v nevtralnemu Luksenburško in napadel nevtralnemu Belgijo, bi moralo vojaštvo podivjati, ker ni mogoče cele tedne opravljati krvavi vojni posel, ne da bi se človek upijal od krvi.

Kadar se polki — kdove kdaj — vrnejo domov in jim bodo po sili prirejane parade od ljudi, ki bodo nosili najbridkejšo žalost v srečo, ko jim bodo delili kolajne in vezali trakove na zastave, jih bo nekaj, ki se bodo sramovali sedanjega početja, drugi pa bodo še ponosno pripovedovali, kako "so jo dali prekletemu sovražniku" in v povestih se bodo vsa divjaštva izpremenila v junaštva.

Tako bo demoralizacija rodila demoralizacijo; iz "jeklene kopeli" se bodo nekaj civilizirani ljudje vračali kot resnični barbari. In desetletij bo treba, da se popravi ta strašna moralna škoda.

Pravica je moč.

Mnogo ljudi misli in verjame, da je pravica nekaj posebnega, nekaj kar obstaja samo zase. Pravico zamenjujejo s pravičnostjo. Mislijo, da se mora doseči pravica, ker je pravica. "Nazadnje mora obveljati pravica," pravijo.

Socijalisti uče že davno, da je pravica moč. Zato pozivajo delavstvo, naj se organizira po vseh deželah v splošno, svetovno delavsko armado, da bo močno. Zakaj le z močjo lahko doseže to, kar smatra za svojo pravico.

Sedanja vojna daje posebno krepke dokaze, da je socialistični nauk pravi. Dobro bi bilo, da bi jih delavec prav natančno premislili; marsikateri bi se tedaj rešil hudih zmot.

Belgija je nevtralna dežela. Njena neodvisnost je zajamčena od veselih. Na čelu veselih stoji skoraj sami vladarji "po milosti božji". Na kaj naj bi se človek zanašal, če ne na države in njihovih majzljene monarhe? Kaj naj bi veljalo, če ne mednarodne državne pogodbe?

Pa glej vraga! Podpisi vsakovrstnih "veličanstev" niso Belgiji nič pomagali in je niso rešili vojne, katere ni hotela in ni katero je države zaradi njene garantirane neodvisnosti ne bi smele zaplesti. Nemški Viljem in njegovi militaristi so vedeli, da najhče napadejo Fancijo od tiste strani, od katere ne more pričakovati napada. Vedeli so pa tudi, da je Nemčija močna, Belgija pa slaba, in zato so pljunili na zakon, na svoje podpise, na svo pravicu, ter so marširali v Belgijo. Drugi lahko protestirajo proti krivici, Nemčija si je s krivicu vzela svoj dobiček.

Tako je povsod. Zato se smejo tudi delavec zanašati le na svojo moč in skrbeti za to, da postanejo mogočna armada, ki lahko zmaga. Tedaj bodo imeli pravico.

Naša stara domovina.

GREH AVSTRILJSKE BURŽVAZLJE.

Na svetu je ni države, katero bi socialisti s svojega stališča mogli in smeli brezpogojno pohvaliti. Nobena ni tako urejena, da bi delavec v njej užival pravičnost. Dolej je bilo to nemogoče, ker razvoj nikjer ni dosegel take stopnje. Kljub temu ne moremo pometati vseh držav v en koš, temveč moramo resnici na ljubo priznati, da so posamezne države neenako razvite. V nobeni še ni resnične svobode, toda v enih je hlapčevanje in potlačevanje večje, v drugih je manjše.

V Evropi spada Avstrija na vsak način med nejrakcionarnejše države. Kljub temu, da se je kapitalizem tudi v Avstriji močno razvil, kljub temu, da je buržvazija po številu silno narastala, ima vendar politično moč v državi mala peščica brezvestnih nazadnjakov v svojih rokah.

To je posledica politične nespособnosti avstrijske buržvazije. Zakaj različni Berehtoldi in Bilinski, Bienerthi in Stuerghki, Thuni in Schwarzki res niso take ženialne glave, da bi mogli s svojo velemostjo uganjati vse v kozji rog... Med njimi so take duševne ničle, da bi v takih deželah, kjer ne velja grofovstvo in kneževstvo, še v podrejene službe težko prišli. Ali tudi če ne bi bil Viljem sam barbar, tudi če ne bi bil on sam že v začetku poteptal mednarodne pogodbe, ko je udrl v nevtralnemu Luksenburško in napadel nevtralnemu Belgijo, bi moralo vojaštvo podivjati, ker ni mogoče cele tedne opravljati krvavi vojni posel, ne da bi se človek upijal od krvi.

Ali tragični moment v zgodovini avstrijskih narodov je nespособnost njihovega meščanstva, ki ni spoznalo svoje naloge. Povsod opazujemo, da se z močjo buržvazije razvija liberalizem. V Avstriji pa vlada Metternichovsko nazadnjaštvo spojeno z najrnejšim klerikalizmom. Od leta 1867. ima Avstrija ustavo, ali parlamentarizem je v državi degenerirane habsburške familije prazna beseda. Taka frazerska šleva kakor grof Stuerghk, čigar politični značaj je tako pobarvan kakor kameleon, ima dovolj moči, da pošilja parlament na šest, sedem, osem mesecev na počitnice, meščanske stranke, iz katerih je sestavljena večina dunajskega državnega zbora, pa mirno trpe, da se brez njih na podlagi absolutističnega para-grafa 14 izdajajo cesarske neredne namesto zakonov, da se s cesarskimi naredbami ljudstvu nakladajo davki, pomnožujejo rekruti, delajo dolgovi in uveljavlja državni proračun.

Tudi sedanja vojna je dokaz meščanske slabosti. Proti Srbiji je takozvana skupna vlada s kretinskimi grofom Berehtoldom na čelu že davno hujskala. Sploh je postala Avstrija evropskemu miru že z aneksijsko Bosno in Hercegovino nevarna; od leta 1908. dalje pa je bila Evropa neprenehoma zaradi avstrijskih provokacij na trnju. Vojna stranka, ki je imela svoje glavne oprede med višjimi oficirji, med onimi kapitalisti, ki žive od vojne industrije in med eno izmed različnih dvorskih klik, je neprenehoma iskala priliko, da bi mir postal "nemogoč."

Najbolj je tista brezvestna koterija, ki vlada v Avstriji, molila rogove proti Srbiji. Za to ni bilo treba posebnega junaštva, zakaj toliko so tudi gospodujoči tepci razumeli, da je sosedja onkraj Donave majhna in da je avstrijski militarizem močnejši od njenega. Povrh tega so se vojni ropotiči še zanašali na Nemčijo, svojo zaveznico in najbolj militaristično državo Evrope.

Oficijelna politika Avstrije zadnjega desetletja se lahko imenuje trajna provokacija Srbije. In po pravici se lahko pravi, da je Avstrija bolj kakor vsaka druga država trajno ogrožala evropski mir.

PROTISRBSKO ŠČUVANJE.

Že davno goje vladajoči krogi v Avstriji sanje o Egejskem morju in hrepeno po "poti v Solun." Ta želja se je porodila že v časih, ko habsburška monarhija še ni bila kapitalistična država. Nastala je iz monarhično fevdalističnega mišljenja. Industrialni razvoj pa jo je še bolj utrdil. Najbližji trg za avstrijsko fabrikacijo je bil Balkan, preko Balkana pa je bila pot v široki svet.

Bilo je v tem stremljenju pač veliko blaznega. Trg na Balkanu bi si bila Avstrija najhče zagotovila s prijaznostjo. Za Srbijo in Črno Goro, Bolgarsko in Rumunijo bi bilo ugodneje dobavljati industrijalne potrebščine iz sosedne države, kakor iz daljave. Za svetovno konkurenco pa Avstrija še davno ni zrela, in če bi se kdaj tako razvila, da bi res lahko v veliki meri eksportirala na vzhod, bi ji dobre pogodbe z balkanskimi državami omogočile tudi ugoden izvoz preko Soluna, ne glede na to, da ji je odprto Jadransko morje.

Ali kdor hoče prijaznosti od sosedja, mu mora sam biti prijazen. Tega pravila pa Avstrija nikoli

ni vpoštevala; balkanske države niso bile v njenih očeh nič drugega kakor neke vrste kolonije, katere je hotela izkoriščati in s časom podjarmiti.

Popolnoma očitno je to postalo z aneksijsko krizo.

Da je bila Srbija razburjena, ko je Avstrija anektirala Bosno in Hercegovino, je tako razumljivo, kakor da zakrvavi roka, če jo vrežeš. In vsaka najmanjša demonstracija v Belgradu je dajala vojnim hujskačem na Dunaju povod, da so z zlaganim patosom pozivali Avstrijo, naj potegne meč in kaznuje "prezrne balkanske pritiikavce." Znani "veleizdajniški" proces v Zagrebu, ki je bil le največji, ne pa edini tendenčni, sleparski politični proces zadnjih let, je tudi imel provokatoričen namen in militaristično ozadje. Sledil mu je potem na Dunaju drugi, pod imenom Friedjungov znani proces, bi se je zaključil z grozovito blamažo oficijelne Avstrije in dokazalo se je avstrijski diplomaciji, da je podlo falsificirala dokumente, ki so potem služili za podlago obtožb. V tistih časih so na vseh koneh in krajih izohavali "zarote." Trapasti in zapiti baron Rauch, tedanji hrvaški ban je klobasal o pripravah za nekakšno zvezo jugoslovenskih republik s kraljem Petrom na čelu (!) in je meni nič tebi nič trdil, da so tudi Slovenci zapleteni v to reč.

Tako so se neprenehoma pripravljala tla, da bi mogla krvičeljn na klika lože položiti svoje satansko seme vanja.

Grof Aehrenthal, ki je bil v času aneksijske avstroogrski zunanji minister, je bil obljubil Srbiji gospodarske pogodnosti, če prizna aneksijsko in se sprizjani z dejanskim položajem. Srbija se je spokojila, Avstrija pa je tako držala svojo besedo, da je na ljubo svojim odesuškim veleagrarcem vsilila Srbiji še slabšo trgovinsko pogodbo, nego je bila prejšnja.

Treba je vedeti, da je bilo to ne le oškodovanje Srbije, temveč tudi peklensko hudodelstvo nad avstrijskimi narodi. Živinoreja v Avstriji je še vedno nezadostna, zlasti ker prodajajo veleagrarci najboljše živino v tujino. Meso je v Avstriji tako drago, da si ga delavec, posebno če ima kaj družine, komaj o praznikih lahko privoči. Srbija pa mora prodajati živino, če hoče dobiti denarja za druge potrebščine, katerih nima v deželi. Ali ne le da je Avstrija naložila na uvoz živine in mesa tako visoko carino, da so cene za delavsko ljudstvo skoraj nedosežne, je tudi omejila množino mesa in živine, ki se sme vpeljavati iz balkanskih dežel ter je na te način umetno ustvarila pomanjkanje mesa v "domovini."

Bogatim živinorejcem je bilo to seveda prav. Oni so na ta način lahko podraževali meso, kakor jih je bila volja. Tepeno pa je bilo predvsem domače prebivalstvo. Na drugi strani pa je bila oškodovana Srbija, ki je bila odvisna od izvoza v Avstrijo, zakaj v Turčijo ni mogla prodajati volov in prašičev, drugam pa ni imela poti.

Tepeno je bilo avstrijsko ljudstvo tudi zaradi tega, ker Srbija brez zadostnega živinskega izvoza ni imela denarja za nakupovanje industrijskih potrebščin. Vsled tega niso imele avstrijske tovarne zadostnih naročil in avstrijski delavci niso imeli dosti dela. Industrijske krize čutijo kapitalisti, ali še veliko bolj jih čutijo delavci.

Aneksijska Bosna in Hercegovine je zadelala Srbijo nacionalno, ali zadelja jo je tudi gospodarsko. Zapečatila je njeno ekonomično odvisnost od Avstrije. Bila je samostojna država, pa vendar ni imela samostojnosti. Podobna je bila človeku, ki ima svojo hišo, pa je v njej zaprt, ker je vsa zemlja okrog hiše tuja, pa ne sme brez sosedovega dovoljenja stopiti ne skozi vrata ne skozi okno. A namesto da bi bila Avstrija že zaradi svojega izstradanega prebivalstva izpolnila svojo obljubo, pa dovolila Srbiji, da odpre svoji živini vrata v habsburško monarhijo, jih je še bolj zapahnila kakor prej.

Neprenehoma je dunajska vlada izzivala afere s Srbijo, svojim narodom pa je pripovedovala roparske bajke o pohotnosti Srbov in o nevarnosti, ki prihaja iz male Srbije. S takimi trapastimi pravljicami je vplivala posebno na aristokratsko in meščansko veči-

no v delegacijah, da ji je dovoljevala od leta do leta večje, za siromašne narode že neznosne vojaške kredite.

AVSTRIJA IN ITALIJA.

Kadarkoli se je hujskačem zadelo, da ni dosti upanja na vojno s Srbijo, so začeli na drugo stran žvenketati z orožjem. Z Avstrijo in Nemčijo je tudi Italija v trozvezi. Zunanji ministri so ob vsaki priliki pripovedovali, da je ta "tripelalianca" največje jamstvo evropskega miru. V resnici pa niti "prijateljice" niso zaupale druga drugi. Vsak hip so vjeli v Avstriji kakšnega italijanskega, v Italiji pa kakšnega avstrijskega špiona. Za utrube ob italijanski meji je bilo vsako leto treba milijonov. Povrh tega je Avstrija gradila bojne ladje, kakor da ima najmanjše tako svetovno trgovino kakor Anglija. Gradila jih je proti svoji — zaveznici Italiji.

Najbolj so proti Italiji hujskali avstrijski klerikalci brez razlike narodnosti. Njih vpliv je bil tako velik, da avstrijski cesar ni smel obiskati svojega "pobratima" in "zaveznika" v Rimu; če je kateri izmed neštetihs habsburških princev šel v Italijo, se je moral Umberto ali Vittorio Emanuele pripeljati v Benetke ali kam drugam, ker bi bil "sveti oče" užaljen, ako bi obiskal italijanskega kralja v "uropanam" Rimu.

Po klerikalnih naukih je bila Avstrija dolžna vrniti ubogemu "jetniku v Vatikanu" Rim in cerkveno državo. Da bi se to moglo poizkusiti le s krvavo vojno, ni prav nič ovrvalo njihovega krščanstva. Prelivanje krvi se je zdelo katoliškemu klerikalcem sploh vedno in v vseh oblikah dovoljeno, če je le namen bil "svet". Ako je sveta inkvizicija smela sežigati ljudi, zakaj jih ne bi dali klati na vojni? Zategadelj je bila klerikalna zveza Avstrije z Italijo vedno trn v peti. In ker so najvišji vladajoči krogi v Avstriji od nekaj klerikalni, se je vojna stranka prav rada posluževala draženja proti Italiji.

Že v letih 1904, 1905 je bila vsled trajnega hujskanja taka napetost med Avstrijo in Italijo, da so avstrijski in italijanski socialisti sklicali skupno konferenco v Trst in tam ostro protestirali proti žvenketanju z orožjem. Res je to za enkrat zaleglo, ali hujskači le niso dali miru. Časopisi militarističnega značaja so neprenehoma očitali Italiji zahrbnost in se trudili, da bi bili prebivalstvo spravili v protitalijansko razpoloženje.

Ko je Italija napadla Tripolitanijo, se jim je zadelo, da je prišel zanje ugoden čas. Res je, da je bila italijanska vojna s Turčijo roparska. Ali taka je skoraj vsaka vojna in Italiji je prav Avstrije dala koražjo, ko je anektirala Bosno in Hercegovino ter s tem pokazala, da si militaristična država brez kazni lahko odreže kos Turčiji. Sploh pa Avstrija ni imela nobenega razloga, da bi komu pridigala moralo, ker je sama nikoli nič ni imela.

Ali kdo je vpraševal za moralo? Vojne željna drhal je hotela imeti pretvezo, in ko je Italija napadla Turčijo tudi z jadranske strani, je mislila, da jo ima.

Izbruh vojne so taktak prepredile druge države, ki so se zbale evropskega klanja. Niti Nemčija ni marala dajati Avstriji potuhe, ker se ni čutila dovolj močne.

Hujskači so škrtali z zobmi, ker se jim ni posrečil namen, odnehali pa vendar niso. Rovarili so tako predržno, da je moral avstrijski šef generalnega štaba Conrad von Huotendorf demisionirati, ker je tudi on silil v vojno z Italijo. Na dvoru je bila struja proti vojni tedaj še za spoznanje močnejša. Vojna stranka je krčila pesti. Vdala se je navidezno, na tihem pa je spletkarila in zbadala dalje. (Dalje prihodnjič.)

Iz starega kraja.

PISMO IZ TRSTA.

Cenjeni sodrug! Jutri odhaja odtod moj znanec, mornariški inženir J. L., ki je ameriški državljani in ima zato upanje, da pride neoviran čez mejo. Iz Liverpoola odpluje menda vse svete čase po kakšna ladja v Ameriko in J. L. misli, da bo tudi njegova med njimi. Kajpada je to le kombinacija,

zakaj natančnega ne ve nihče nič. Tukaj smo popolnoma odrezani od zunanje sveta, ne dobivamo pisma in menda tudi odtod ne pridejo pisma nikamor v tujino. Te vestice izročim torej znanecu L., nemara pridejo tako na vaš naslov.

Tukaj je bila dne 26. julija zjutraj razglašena mobilizacija in sicer so bili takoj poklicani rezervisti vojske, neaktivni domobranci in celo črnovojniki. Obenem so začeli jemati konje, vozove in avtomobile. Naenkrat je bilo vse kakor narobe. Vlaki državne in južne železnice niso vozili skoraj nič drugega, kakor vojske in rezerviste. Večino tržaške garnizije so takoj poslali vun. Mobilizacija je bila naperjena proti Srbiji, ali vojski so šli stražiti južno železnico proti Ljubljani in državno železnico proti Jesenicam, kakor da bi bila srbska armada že v Zagrebu. Seveda niso stražili teh železnice zaradi Srbije; Avstrija je pošiljala vojaštvo že prvi dan tudi na italijansko mejo, čeprav je Italija — zaveznica Avstrije. No, tukaj že davno čivkajo vrabci po strehah, da zaveznički drug drugemu ne zaupajo več kakor rokovanjski tovariši.

Pred veliko vojašnico na Piazza della Caserma je od jutra pa pozno v noč stala ogromna množica, tako da je bil ves veliki trg črn kakor mravljišče. Mnoge je prignala navadna radovednost mestnih ljudi, drugi so tam čakali, če opazijo kakšnega sorodnika, prijatelja ali znanca, ki gre "brani domovino" in ki ga morda nikdar več ne vidijo.

Vojaška oblast je bila nenavadno liberalna. Vojski so smeli piti, kolikor so hoteli in so še dobivali pijače; po ulicah so lahko prepevali in kričali, kolikor je grlo neslo, pa se ni spotaknil ob tem noben oficir, noben policist. Kaj bi se spotikal, ko je hotela avstrijska modrost na ta način razširjati "patriotizem"?

Večina prebivalstva je prve dni mislila, da gre le "za špas". Tudi časopisi so izražali upanje, da se vendar ohrani mir. Eni so mislili, da se Srbija ustraši, če bo videla, da Avstrija resno mobilizira, drugi so kombinirali, da bo potem na Dunaju krotkejši, zopet drugi so računali z angleškim posredovanjem. Kdor se ne bavi s politiko le pri litru istrijanca ali pri vrčku pivu, je pa takoj razumel, da je vsa stvar krvavo resna in da je Avstrija, sporazumno z Nemčijo, nemara tudi nekoliko hahujškana od Nemčije, hotela imeti vojno.

Z mobilizacijo je sploh takoj nastalo vojno stanje. Že 26. julija so izšle naredbe, ki so bile tako kakor vojaške pozivnice, že prej pripravljene, pa so na podlagi zloglasnega § 14. odpravile društveno pravico, zborovalno pravico, tiškovno svobodo, pisemsko tajnost in civilna sodišča. Za časopise je uvedena preventivna cenzura; vsak list se mora tri ure, preden gre v tisk, predložiti državnemu pravdniku; če ta kaj konfiscira, se mora druga izdati zopet predložiti tri ure prej. Tako državni pravdnik lahko konfiscira list osemkrat na dan in s tem prepreči sploh njegovo izhajanje, ne glede na to, da noben list ne prenese takih stroškov.

Vsaka neperiodična tiskovina, pa če bi bil tudi navaden trgovski reklamni letak, se mora predložiti osem dni, preden gre v tisk.

Kdor hoče sklicati shod, mora osem dni prej prositi za dovoljenje. Nihče pa ni tako neumen, da bi izdaljen denar za kolke, ker ve, da shod na noben način ne bo dovoljen.

Na poštah je etablirana policija, ki ima pravico, da odpira vsa pisma in jih po svoji previdnosti konfiscira, ne da bi navedla razloge.

Namesto civilnih sodišč uradujejo vojna sodišča. Vsak najmanjši pregrešek, ali kar mogotci smatrajo za pregrešek, spada pred vojno sodišče.

Avstrijski parlament, ki je bil že od februarja na počitnicah, je bil takoj z mobilizacijo vred zaključen. Tudi vsi deželni zbori so bili zaključeni. Imuniteta poslanecov se je popolnoma prenehala. Tudi poslance, ki so še v vojaških letih, so poklicali v kasarne. Tako je n. pr. Pittoni, ki je 41 let star, takoj dobil poziv za črno vojsko. Svoj čas je bil rezervni častnik, pa je odložil šaržo; sedaj so ga pozvali kot navadnega vojaka.

Na podlagi zakona o vojni tla-ki kličejo tudi ljudi, ki niso bili nikdar vojniki. Sodrugi Gustinčić, ki je pred kratkim otvoril v Trstu inženirsko pisarno in ni bil vojak, je prvi dan dobil povelje, da se zgleda pri vojaškem stavbenem ravnateljstvu v Građu.

Pri vseh ladjah posluje policija. Celo pri parniku, s katerim se vozijo ljudje na izlet v Benetke, je komisar ustavil vsakega človeka, ki se ni mogel izkazati s potnim listom; celo sivim ljudem, katerim je vsak otrok poznal, da so že davno iz vojaških let, je bil prepovedan izlet.

Iz tržaških konsumnih zadrug so nam prvi dan mobilizirali tri četrtnice uslužbencev, med njimi take, v katerih rokah je vodstvo poslov. Vzeli so zadržug avtomobil in skoraj vse konje.

Iz bolniške blagajne so vzeli skoraj vse zdravnike. Kje naj dobi zdaj druge, je uganka, katere ne more nihče rešiti. Tudi ravnatelj bolniške blagajne sodruga dr. Puecherja so poklicali, menda za korporala.

Vsi časopisi iz Italije so v Trstu konfiscirani. Vsi napadajo Avstrijo.

Če mi bo mogoče, napišem pred odhodom svojega znanca še kaj. Teško je v sedanjem času, ker moram opravljati posel zase in za dva druga, ki sta morala obleči uniformo.

S socialističnim pozdravom
Vaš I. R.
(Drugo pismo, ki smo ga dobili s posredovanjem prijatelja, objavimo v prihodnji številki.)

PISMO Z DUNAJA.

Dragi prijatelj in sodrug!
Slutim, da veste o vojnih dogodkih kaj več, kakor jaz, četudi se nam na Dunaju ne manjka časopisov in vesti. Meščanski listi izrabljajo vojno za kupčijo in izdajajo neprenehoma posebne izdaje. Dunajsko ljudstvo je silno radovedno, saj je menda po vseh velikih mestih tako. Zraven je pa še silno lahkoverno. Zato požira vsa poročila, naj so še tako fantastična, kakor evangelij.

V prejšnjih časih se je nešteto-krat dokazalo, da so bile najsenzacionalnejše vesti, ki jih je razširjal tiskovni urad zunanjega ministrstva, zlagane od konca do kraja. Tako je bilo s Prochaskovo afero in s mnogimi drugimi izmišljenimi ali umetno napihljenimi dogodki. Ali vse to nič ne de. Zdaj se zopet vse verjame, kar dovoljuje cenzura in kar prihaja od vlade, od vojnega ministrstva in od oficijalne strani sploh.

Mi smo bolj skeptični. Mnogim vestem se oddalec pozna, da so skovane. Če bi bile resnične, bi moral biti vojne v štirinajstih dneh konec. Avstriji se, tako dobro godi, da je lahko poslala tri vojne zbere Nemcem na pomoč. Bolj verjetno je to, da je Nemčija potrebovala to pomoč in da ima Avstrija vojakke, katerih se ne upa prav poslati ne proti Srbom, ne proti Rusom, donča se jih pa tudi ne upa pustiti.

Avstrija zmagaue na vseh bojiščih. Zavzela je Beograd po ljutem boju, prekoračila je Donavo in Drino, Srbe podi pred slabo kakor čredo ovac, ter maršira proti Nju, ki ga zavzame v par dneh. Slučajno sem mogel dve minuti govoriti s častnikom, ki je bil službeno tukaj; in po njegovem pripovedovanju je stvar precej drugačna. Avstriji baje sploh še niso v Beogradu, v bojih s Srbijo so pa imeli strahovite izgube. Od druge strani sem slišal, da so Črnogorci celo udrli v Hercegovino.

Proti Rusom je Avstrija zbrala mogočno armado. Na severu prodirajo nemške čete zmagovito proti Petersburgu, nemška mornarica je razdejala tri ruska mesta in pomorske utrdbe Peterburga, avstrijska armada je zasedla Varšavo in koraka od druge strane proti Peterburgu.

Gotovo je, da se vrše z rusko armado kruti boji, ali Avstrija menda nima tiste sreče, o kateri pripoveduje prebivalstvu. Iz zelo verodostojnega vira sem izvedel, da se mrlično pripravlja za obrambo Lvova; in če je to res, mora biti rusko vojaštvo že v Galiciji.

Z Dunaja so pobrali vse, kar je vsaj na videz sposobno za orožje. Tudi policiste so vzeli in policijsko službo opravlja zdaj landšturm, kar je včasih tako smešno, da bi človek počil. Včeraj je bil moč branjevee, zdaj je pa stlačil svoj debeli trebuh v pretesne in pre-

kratke hlače, zato ima bluza predolge rokave, in jermen z bajoneto- tom ga tako tišči, da komaj sope.

Iz kadetne šole so predčasno imenovali gojenec zadnjega letnika za praporščake, iz akademije v Dunajskem Novem mestu in iz vojaške tehniške akademije so pa zadnji razred poslali kot lajtnante k polkom. Vsem tem mladeničem se sanja, da se vrne vsak vsaj kot stotnik z neštetimi kolajnami in ordeni na prsih iz vojne. Na to ne misli nihče, da strelja tudi sovražnik.

Draginja je od dne do dne večja. Vlada je sicer določila za živila maksimalne cene, ali to ne pomaga veliko ker se branjevci izgovarjajo, da nimajo blaga, pa pošiljajo kupovalca od prodajalne do prodajalne dokler se ta ne naveliča in ne ponudi višje cene.

Po tovarnah se dela komaj za silo, po nekaterih sploh ne, ker primankuje ljudi. Mnogo delavcev, ki so že iz vojaških let, so na temelju zakona o vojaških davčih nah pognali v tovarne za orožje, plače pa je vlada določila po svoji volji.

Na trg prihaja vsak dan marj živil. Videti je, da je tudi na kmetih zmanjkalo ljudi. In zetev še ni pospravljena! Če se vojna zavleče, bo taka beda, da bo povsod jok in stok in škripanje z zobmi.

Vojna in socializem.

V kritičnih dneh.

SLAVA MIRU!

Iz govora poslanca sodruga dr. Soukupa na seji avstrijskega državnega zbora dne 19. marca 1909.

Izza leta 1866, ko je Avstrija imela vojno s Prusijo, stojimo prvič zopet v središču evropskega zanimanja. Žal, da to ni zanimanje, za katero bi nam moral biti kdo nevoščljiv. Najstrašnejše pa je, da odločanje o usodi, o življenju in smrti, o bodočnosti Evrope ne leži

v rokah narodov.

Capitis deminutio (zmanjšanje časti) rimskega prava, odločevanje o smrti in življenju posameznika, tlačanstvo je odpravila naraščajoča civilizacija; odločevanje o življenju in smrti milionov pa je ostalo v dvajsetem stoletju še v rokah avtokratov, ne glede na to, če se prišli po milosti božji, ali pa od morilčeve roke na prestol. (Odobranje pri socialnih demokratih.)

Spričo možnosti svetovnega požara stojimo z neizrečnimi posledicami za vse človeštvo. Mobilizacija se izvršuje z največjo naglico. Tisoč in tisoč sinov našega naroda stoji ob srbski meji in vedno novi transporti se pošiljajo tja. V takem trenutku vprašuje delavno ljudstvo, kaj dela parlament, da prepreči najtežje posledice? V kratkih dneh, morda že v kratkih urah se razidemo, a nikakršne gotovosti nimamo o tem, kaj se zgodi, kdaj se snidemo in če se sploh še snidemo na nadaljevanje naših posvetovanj. Če se dajo mnogi poslanci in največje stranke ponižati, da igrajo vlogo pasivnih gledalcev: socialni demokratje ne bodo dali iz sebe napraviti nemega orodja vojaške diktature in iz avstrijskega parlamentarizma ne bodo dali napraviti aprotirajočega psa za ministrstvo zunanjih zadev. (Živahno odobranje pri socialnih demokratih.)

Kdo je pravzaprav suveren v tej državi? Ali je parlament ali baron Aehrenthal? Čutiti imamo bojkot balkanskih držav v ustavljanju industrialnih podjetij, v velikanski brezposelnosti. Kdo je povzročil vse to? Odgovor je

strašna obtožba

ne le proti sedanjemu predstavniku ministrstva za zunanje zadeve, ampak proti avstro-ogrskemu sistemu sploh. Kaj je Avstro-Ogrska storila napram balkanskim državam, da bi pridobila v bosensko-hercegovskem vprašanju ne le naslov sile, ampak tudi naslov moralnega prava?

Tukaj ne gre le za dve srbski pokrajini, temveč za evropski problem, za ključ na Balkanu. Kako je Avstro-Ogrska v teku tridesetih let izvrševala svoj okupacijski mandat v Bosni in Hercegovini? Vpeljala ni moderne uprave, temveč je smatrala svojo misijo le s stališča vojašnic in samostanov. Ti deželi nimata še ustave,

dasi deluje v Turčiji konstitucija že davno. Nič se ni poizkusilo za zemljiško odvezo, nič za osvoboditev kmetov. Zdaj se kažejo sado- vi zlega dela. In gospodu drju. Gessmannu se je zdelo prav, obleči

uniformo parlamentarnega feld- cajgmajstra

na Balkanu. (Živahno odobranje pri socialnih demokratih; ugovori pri krščanskih socialcih.) Še nikdar ni bil Kristus in njegov nauk tako omadeževan kakor tukaj od krščansko-socialne stranke. Državno stranko se imenujejo krščanski socialci, pa so na potu, da razuršijo državo. Ali bi ta stranka rada pripravila staremu cesarju škandal v Evropi in ga zavlekla v svetovno vojno?

V prvi vrsti so agrarni strbi v Avstriji, ki so zbudili v Srbiji sovražstvo Avstrije in so ga hranili; oni so povzročili, da se je razvila velesrbska propaganda. Razven tega so v Srbiji vedno dinastični interesi ruvali ter razburjali javno življenje v deželi in tudi v sedanjem trenutku ne stoji dinastično vprašanje v zadnji vrsti. Čim odkritosrečneje pozdravljajo avstrijski socialni demokratje razvoj in emancipacijski boj srbskega proletariata, v tem večji meri imajo dolžnost, če vidijo, da so srbski proletarični interesi v nevarnosti, varovati srbski proletarijat, da ga nezasiščana gonja neodgovornih subjektov ne nažene v pogubo in v samomor. Tudi prevzetnost in

zločin na kraljevih prestolih

ima meje.

Bodočnost Srbije ne leži v vojni pustolovščini, temveč edino in izključno v mirnem kulturnem delu ter v solidarnosti z ostalimi kulturnimi narodi donavske federacije. Geslo boju srbskega naroda ne sme biti: Vojna z dinastijo na čelu! — temveč: Boj dinastiji! — dokler ima ta dinastija namen, pognati narod s svojim blaznim vedenjem v pogubo.

Srbska socialna demokracija je že začela s prosvetnim delom med srbskim narodom in avstrijska socialna demokracija se mora v tem trenutku spominjati

sodruga Kaclerovića,

ki je imel v najtežavnih razmerah v srbski skupštini tak pogum, da je protestiral proti vojni z Avstrijo. (Burno odobranje.) Avstrijski socialni demokratje pozdravljajo organizirani srbski proletarijat in vedo, čeprav so ob Drini postavljani avstrijski in srbski vojakji drugi proti drugim, da si podajajo čez bajonete teh vojakov avstrijski in srbski proletarci roke v skupnem stremeljenju po ohranitvi miru in po odstranitvi tiranov s te in z one strani Drine. (Živahno odobranje pri socialnih demokratih.)

Tudi na

obrežju Neve

sedi mednarodni hujskač, katere- mu očitno ni dovolj s hekatombamj mrličev na mandžurskih poljanah in ki ima, kakor se kaže, namen, storiti nov zločin nad Evropo. Prav car je zadnji, ki bi bil poklican, napravljati mir in red med narodi. Napravi naj najprvo mir in red v Aziji, osvobodi naj narode v Rusiji strahovitega pritiska, pod katerim morajo zdaj propadati.

Če bi bila Avstrija v nevarnosti, da jo barbarično napade tuja država, bi tudi avstrijski proletarci pograbili za orožje, da bi branili svoj dom in svojo last in storili bi vse, da bi odbili barbarični napad. Za to pa zdaj nikakor ne gre. Aneksija Bosne in Hercegovine in vse, kar je z njo v zvezi, ni vredno nobene vojne. Avstrijski proletarijat ne bo poginil in ne more poginiti, pač pa bi lahko poginilo nekaj družega. Zakaj tako čvrsti niso temelji evropskih tronov, kakor si predstavljajo gospodje na krščansko-socialni strani. (Pritrjevanje pri socialnih demokratih.)

Nikar ne pozabite, da se lahko v tistem trenutku, ko počni prvi strel, razširi po vsej državi razburjenje, katerega posledice ne bi mogel nihče oceniti. (Živahno odobranje pri socialnih demokratih.)

Konca vojne ne more dandanes nihče določiti, zakaj velike kulturne pridobitve, ki so jih dosegli narodi v Evropi izza zadnje nemško-francoske vojne, niso šle niti mimo vojašnic brez sledu; tudi misli naših vojakov hodijo dandanes po drugih potih kakor

pred pol stoletja. Socialni demokratje ne žugajo, temveč **konstatirajo dejstvo.**

Vsa dejstva pa svare državo in odgovorne politike, svare vso Evropo.

Če stojimo pred vprašanjem: ali mednarodno vojno ali pa mednarodno konferenco, tedaj ne more biti odgovor težak. (Živahno pritrjevanje pri socialnih demokratih.)

vstro-Ogrska mora biti pionir miru, blagostanja in svobode za balkanske narode. Še verujemo, da se bo vpošteval naš klic po miru in da bo Avstro-Ogrska izpolnila svojo dolžnost kakor tudi srbska vlada. Zato zaključujem s klicem:

Slava miru!

(Burno odobranje pri socialnih demokratih.)

ZMES.

Mnogi sedaj živeči ljudje bodo v veliki zadregi, ko jih bodo enkrat vpraševali vnuki in pravnu- ki, zakaj so nasprotovali socializmu v času, ko ga je svet najbolj potreboval.

Ena resnica glede vojne je znana in neizpodbitna in te resnice ne bodo zatajili niti zadušili vsi cenzorji vsega sveta. Glasi se: Klanje v Evropi izvršujejo večidel delavei; 99 vojakov izmed 100 ne ve, zakaj se koljejo; vojno so povzročile vladajoče klike in svojo korist in kadar bo strašno klanje končano, bodo proletarci, kar jih ostane živih, plačevali stroške vojne.

Pred štirimi leti je Tolstoj pre- rokoval sedanjo svetovno vojno in dejal, da bo ta vojna porodila novega Napoleona in novo civilizacijo. Mi si to prerokovanje raz- lagamo takole: Novi Napoleon je posebljenost vzbujenega proleta- rijata in nova civilizacija je socializem.

“Vossische Zeitung” v Berlinu piše — kakor poročajo — da je Bog na strani Nemčije in da so nemške zmage “božja sodba”. Hm! Ruski car bo morda rekel ravno tako ih Srbi istotako. Anglež bo rekel, da je Bog na strani Anglije in Turki verujejo isto, med tem ko Amerikanci brez dva- ma molijo, da bi bil Bog — nevtralen. Ali je Bog res football?

Leta in leta so nam peli na u- šesa, da so velike armade in bojne mornarice samo zato na svetu, da držijo — mir. Socialisti smo pa leta in leta dokazovali, da tembolj je mir v nevarnosti čim več denar- rja gre za kanone in bojne barke. Danes mora biti vsakemu tepcu jasno, kdo je lagal!

Armour and Co. je prodala dva miliona funtov pasjega mesa francoski vladi. Ta čin lahko krši nevtralnost in povzroči, da zabre- dejo tudi Zedinjene države v vojno — ali kaj se briga Armour! Iz- nebil se je velikega kupa odpad- kov, katerih niti Američani ne marajo.

Anglija, ki je v vojni, je pre- vzela kontrolo nad živlenskimi sredstvi, med tem ko Amerika, kjer vlada mir, dopušča kapitali- stičnim grabežom, da prešajo milijone profita iz živil, a ljudstvo strada. To pomeni, da bodo re- veži v mirni Ameriki bolj trpeli kakor pa reveži v Angliji, kjer je vojna. Tak je kapitalizem!

“Bog je s teboj,” je stari Franc Jožef telegrafiral polblaznemu Vi- ljemu. Sivi avstrijski mogotec ima torej boga za bitje, čigar naloga je klanje, ubijanje, požiganje, uničevanje. To krščanstvo je sicer nekoliko čudno, in Jezus ni učil takega; ampak z monarhičnimi in militarističnimi nazori se popolnoma vjema.

Vojna uničuje industrijo; ali nekatere stroke vendar povzdigu- je. Tako evete zdaj industrija kri- žev, kolajn in vsakovrstnih trakov ter umetnih ptičev, n. pr. enogla- vih in dvoglavih orlov, kakor še nikoli ne.

Hinavci se zgražajo nad Darwi- novo teorijo, češ sramota bi bila za človeka, če bi se bil razvil iz ži- vali. Zdaj, ko se ljudje mesarijo po evropskih bojiščih, bi bile prav- zaprav živali lahko bolj ogorčene, da hoče biti človek njihov sorodnik.

Cenjeni rojaki!

Kot stara trvdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta naj- boljša.
ANTON MERVAR, ml.
1162 E. 61. St., Cleveland, Ohio.

HOČETE POSTATI LASTNIK FARME?

Trgovine z lesom v Arkansasu in Louisiana Vam prodajo dobro zemljo po ceni, z malo nakupnino in ugodnimi pogoji za izplačova- nje. Na razpolago imajo izkušene poljedelce, ki Vas bodo učili, ka- ko se obdeluje polje, poleg pa da- li delo z dobro plačo, ko ne bo de- la na farmi. Živite lahko udobno in v kratkem izplačate farmo. Pi- šite ali se zglasite osebno za po- jasnila pri L. M. Allen, P. T. M. Room 718 La Salle St., Chicago, Ill. — Na uslugo vsem, ki se žele naseliti na kmetje. — Adv.

POZOR!

Lepa prilika za ženske, ki se že- le učiti slavnike šivati. Pouk po dogovoru pri H. Vičič, 548. N. Halsted St., Chicago, Ill.

Bolečine in okorelosti

katere povzroča revmatizem, obistne nepravilike ali nevalgija se lahko hitro odpravijo s pomočjo

SEVERA'S GOTHARD OIL

(Severovega Gothardskega Olja). Zmanjša vnetje, prežene otekline in odpravi krče in okorelost.

Cena 25 in 50 centov. V vseh lekarnah.

Izborno za **Severa's Medicated Skin Soap** (Severovo Zdravilno Milo) Dobro milo za britje in izmivanje Cena 25c.

SEVERA'S TAB-LAX. Sladkorno odvajalo. Cena 10 in 25 centov. Za stroške i odraše.

Napredaj v vseh lekarnah. Vprašajte za Severove Pripravke po imenu. Zavrnite nadomestitve. Ako vas lekarnar ne more založiti, naročite jih od nas.

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa

Pazite na ta ovitek!

Ničvredne ponaredbe slavnega Pain-Expeller-ja dobite česlo ako niste pa- zni. Pazite na sidro in ime Richter

25c in 50c pri vseh dobrih lekarnarjih.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St.,
New York, N. Y.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najubo ženitovarstva, društve- ne ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

Ivan Včelik
PRVI HRVATSKI FOTOGRAFIST

1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul.,
CHICAGO, ILL.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene po- trebščine kot zastave, kape, re- galije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa. Pomagalni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomagalni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5409 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa. FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gory, Ind., Tolleston, Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POBOSNIKI:

IVAN GORSEK, 1. pobosnik, West Mineral, Kansas, box 211. JAKOB KOCJAN, 2. pobosnik, 274 Lunnen Street, Johnstown, Pa. ALJOSIJ KARLINGER, 3. pobosnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

Spodol Ivan, Gačnik Ivan, 425 Coleman ave., Johnstown, Pa. Gabrenja Jakob, Revc Franc, Suhodolnik Ivan, Zoler Alojzij.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTEV SLOVENSKEH PODPORNH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z. Zaveznik: Josip, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z. Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J. Stéfánk Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare. Franek J. Afek, 4006 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D. Gorick Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLEARTC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so ujudno prošeni, pošiljati vse šopine in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA SLOVANSKE DELAVSKE PODPORNE ZVEZE.

Izkaz darov za stavkarje v Colorado:

Zadnji izkaz \$ 85.10 Društvo št. 34 S. D. P. Z. 7.55 Društvo št. 25 S. D. P. Z. 8.10 Društvo št. 43 S. D. P. Z. nabral Jurij Raspoznik 4.75 Prebrite veselice v Superior, Wyo. poslal Gorenc Luka 19.00 Društvo št. 68 S. D. P. Z. 29.15 Društvo št. 26 S. D. P. Z. 2.00 L. Skubic, II. gl. podpredsednik S. N. P. J. nabral za S.D.P.Z. 23.31

Skupaj \$ 178.96 Zadnji izkaz razposlan na društva. Ostane še \$ 493.86 Na željo društva št. 68 S. D. P. Z. sem poslal na društvo št. 44 S. D. P. Z. vsoto 29.15

Ostane v delitve vsota. \$ 64.71 Vsota \$ 64.71 je razdeljena in bila poslana sledeče:

Društvo "Planinski raj" št. 8 S. D. P. Z. \$ 16.17 Društvo "Slovian" št. 15 S. D. P. Z. 16.18 Društvo "Zeleni vrt" št. 32 S. D. P. Z. 16.18 Društvo "Triglav" št. 44 S. D. P. Z. 16.18

Skupaj \$ 64.71 Za društvo Sloga je bila odposlana vsota \$ 21.62 ker pa je bila ta vsota vrnjena, hrani sedaj isti denar I. nadzornik S. D. P. Z. Viljem Sitar, kadar se društvo skupaj spravi; bode odposlal na društvo.

Louis Bavdek, Glavni tajnik, S. D. P. Z.

IMENA IN NASLOVI URADNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1914.

Boritelj, št. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Petrič; tajnik: Ivan Zgone, box 27 blagajnik: John Brezovec, box 6; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako nedeljo v mesecu v dvorani Sv. Alojzija.

Pomocnik, št. 2, Johnstown, Pa. Predsednik: Mihael Cenc, 353 Ohio St.; tajnik: Jos. Budna, box 57; blagajnik: Josip Rogelj, box 152; vsi R. F. D. 3, Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav.

"Zaveznik", št. 3, Franklin-Conemaugh, Pa. Predsednik: Frank Pristava, b. (f); tajnik: Ivana Krana, b. 626; blagajnik: Jurij Osaben, b. 788; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavedni Slovence", št. 4, Lloydell, Pa. — Predsednik: Andrej Drobnič, b. 176, Beaverdale, Pa.; tajnik: Ant. Gerbec, b. 35, Lloydell, Pa.; blagajnik: Matija Hribar, b. 3, Lloydell, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Avstrija", št. 5, Ralpton, Pa. Predsednik: Ant. Omerzu, b. 168; tajnik: Josip Setinec, box 124; blagajnik: Martin Abram, box 2, vsi v Ralpton, Pa.

"Zvesti Bratje", št. 6, Garrett, Pa. — Predsednik: Ivan Kral, box 227; tajnik: Avgust Orel, box 45; blagajnik: Josip Ostenič, box 197, vsi v Garrett, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Jedinstvo", št. 7, Claridge, Pa. Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik: Franč Zeman, b. 255; blagajnik: Josip Pine, box 28; vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Planinski Raj", Segundo, Colo., št. 8. — Predsednik: John Pavletič; tajnik: Fr. Slunovič, box 505; blagajnik: Luka Bergant, box 505; vsi v Segundo, Colo.

"Zavedni Stajerc", št. 9, Johnstown, Pa. — Predsednik: Martin K.

nar, 812 Chestnut St.; tajnik: Andrej Dobnikar, R.F.D. 4, b. 145; blagajnik: Jakob Puntar, R. F. D. 4; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v Celloso, Pa.

"Jasna Poljana", št. 10, Brownsville, Pa. — Predsednik: Edvard Zakor, Lemond Furnace, Pa.; taj. Iv. Blažine, box 123, Fairbank, Pa.; blagajnik: Josip Markovič, box 62, Lemond Furnace, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Zarja Svobode", št. 11, Dunlo, Pa. — Predsednik: Fran Naglič, box 225; tajnik: Andrej Obrezar, box 155; blagajnik: John Dolez, box 161, Dunlo, Pa.; vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Danica", št. 12, Heilwood, Pa. Predsednik: Milivoj Koruzovič, b. 105; tajnik: Lorenc Šajn, b. 105; blagajnik: Martin Šinkovic, b. 114, Heilwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Večernica", št. 13, Baggaley, Pa. — Predsednik: John Arh, box 162, Withney, Pa.; tajnik: Anton Planinšek, box 14; blagajnik: Anton Rak, box 53, oba v Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Moj Dom", št. 14, Orient, Pa. Predsednik: Anton Zorič, Edenborn, Pa.; tajnik: Frank Grane, box 206, Republic, Pa.; blagajnik: Anton Črnologar, b. 102, Republic, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v Carnadale, Pa.

"Slovian", št. 15, Sopris, Colo. — Predsednik: Leo Marela, b. 21; tajnik in blagajnik: Silvester Berentín, box 192; vsi v Sopris, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Koncejla, v Piedmont, Colo.

"Bratstvo", št. 16, Buxton, Ia. — Predsednik: Franc Kristof, box 104; tajnik: Franc Raspoznik, b. 683; blagajnik: Ant. Tomšič, b. 801; vsi v Buxton, Iowa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ant. T. mšiča.

"Zora", št. 17, Akron, Mich. — Predsednik: Gasper Volk; tajnik: Anton Novak, box 68; blagajnik: Andrej Sturman, box 7, vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Zvon", št. 18, Braddock, Pa. — Predsednik: Fran Žefran, 233 Kinnar Alley; tajnik: Jakob Zalaznik, 507 Chery Way; blagajnik: Ivan A. Grm, 507 Chery Way; vsi v Braddock, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Združeni Slovence", št. 19, Carona, Kans. — Predsednik: Blaž Mizori, b. 47; tajnik: Fran Zupančič, b. 35; blagajnik: Štef. Jakin, b. 127; vsi v Carona, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. popoldne v dvorani Frana Zupančiča.

"Nada", št. 20, Huntington, Ark. Predsednik: Martin Pucel, L. B. 17; tajnik: Anton Fabjan, b. 140; blagajnik: Jožef Zupančič, b. 45; vsi v Huntington, Ark. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Sokol", št. 21, West Mineral, Kans. — Predsednik: Andr. Belak, b. 381, West Mineral, Kans.; tajnik: Al. Zupančič, b. 68; blagajnik: Fran Špaizer, b. 136; oba v Mineral, Kans. Seja vsako četrto nedeljo.

"Od boja do zmage", št. 22, La Salle, Ill. Predsednik: Ignac Jordan; tajnik: Frank Gregorič; blagajnik: John Počivalšek; vsi 101 Main St., La Salle, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Slovenski Bratje", št. 23, Coketon, W. Va. — Predsednik: Frank Fortuna, box 506; tajnik: Frank Kocian, box 272, oba v mhoTas, W. Va.; blagajnik: Anton Stučin, box 75, Benbush, W. Va. — Seja vsako zadnjo nedeljo za prihajajoč mesec.

"Hirijski", št. 24, Iselin, Pa. — Predsednik: Ivan Turk, b. 241; tajnik: John Feibin, b. 174; blagajnik: Matija Zadravec, vsi v Iselin, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

340 M. St.; blag.: Frank Golob, 302 Pilot Butte ave.; vsi v Rock Springs, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo v Slovenskem domu.

"Šmarica", št. 26, Export, Pa. Predsednik: Pavilč Jožef, b. 280; tajnik: Louis Zupančič, box 170; blagajnik: Anton Martinec, box 125, vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Miroljub", št. 27, Diamondville, Wyo. — Predsednik: Fran Homan, b. (f); tajnik: Jos. Motoh, b. 141, Kemmerer, Wyo.; blagajnik: Mat. Brunskole, b. 115, Diamondville, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih Josip Penca v Diamondville, Wyo.

"Hababurški Sinovi", št. 28, S. Brownsville, Pa. — Predsednik: Ivan Bauer, b. 52; tajnik: Ivan Erjavec, b. 52; blagajnik: Ant. Kovačič, b. 98, Orient, Pa.; vsi v Orient, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Jutrarnja Zarja", št. 29, Meadow Lands, Pa. — Predsednik: Ivan Koklič, b. 276, Canonsburg, Pa.; tajnik: Josip Bizjak, b. 253, Meadow Land, Pa.; blagajnik: Frank Bajc, b. 33, Meadow Lands, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Trpin", št. 30, Breezy Hill, Kans. — Predsednik: Martin Smolčič, R. F. D. 2, b. 208; tajnik: Karol Vonira, b. 22, Breezy Hill Sta.; blag.: Josip Zibert, b. 54, Breezy Hill Sta.; vsi v Mulberry, Kans. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Sloga", št. 31, Delagua, Colo. — Predsednik: Fran Urbanič, b. 7; tajnik: Alojzij Ludvik, box 33; blagajnik: Josip Žele, b. 126; vsi v Delagua, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Zeleni Vrt", št. 32, Palisades, Colo. — Predsednik: Ivan Zupančič, b. 766; tajnik: Jakob Trojar, b. 744; blagajnik: John Vozel, box (f), vsi v Palisades, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenska Zastava", št. 33, Jeny Lind, Ark. — Predsednik: Alojzij Grlic, box 86; tajnik: Frank Grlic, box 37; blagajnik: Albin Bobnič, box (f). — vsi v Jeny Lind, Ark. — Seja vsako prvo nedeljo ob 2 popoldne.

"Edinost", št. 34, Yukon, Pa. — Predsednik: Martin Tomažin; tajnik: Anton Golobič, box 92; blagajnik: Ivan Vidmar, box 40; vsi v Yukon, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Yukon dvorani.

"Planinski Raj", št. 35, Lorain, Ohio. — Predsednik: Jožef Jerb, 1647 E. 31st Street; tajnik: Jakob Hlečbar, 1649 E. 31. St.; blagajnik: Ivan Svet, 1685 E. 31. St.; vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih K. Viranta.

"Zdrutitelj", št. 36, South Fork, Pa. — Predsednik: John Suhodolnik; tajnik: Mihael Bojanič, b. 75; blagajnik: Mirko Grgorič, b. 495; vsi v South Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Ljubljana", št. 37, Barberton, O. — Predsednik: Frank Smuk 201 Grednor ave.; tajnik: Frank Merzlikar, b. 121; blagajnik: Andrej Repar, 1109, 4th St.; vsi v Barberton, O. Seja vsako drugo nedeljo ob 9. uri dvopoldne v 118 Boliver Road.

"Dobri Bratje", št. 38, Bridgeport, Ohio. — Predsednik: Martin Potnik, b. 134; tajnik: Frank Vočko, b. 462; blagajnik: Alojz Gorenc, b. 375; vsi v Bridgeport, O. — Seja vsako prvo nedeljo ob 8. dopoldne v dvorani društva sv. Barbare v Baydsville, Ohio.

"Sokol", št. 39, Neffs, Ohio. — Predsednik: Fran Rozman; tajnik: Karol Dernač, b. 26; blagajnik: Leo Plahuta, b. 26; vsi v Neffs, O. — Seja vsako tretjo nedeljo v prostorih sobrata Karol Dernača.

"Orel", št. 40, West Newton, Pa. Predsednik: Josip Ogrin, b. 95-a; tajnik: Mihael Jannik, R. F. D. 3, b. 15-c; blagajnik: Josip Zorko, R. F. D. 3, b. 91-a; vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo dopoldne za prihajajoč mesec.

"Jutrarnja Zvezda", št. 41, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Avgust Strajner, 3555 E. 82nd St.; tajnik: Fran Kokotec, 8103 Marble avenue; blagajnik: Anton Ulepič, 8102 Marble ave. S. E. vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani rojaka Tomažina.

"Mladi Slovence", št. 42, Oglesby, Ill. — Predsednik: John Malin, b. 67; tajnik: Josip Stok, b. 19; blagajnik: Alojzij Novak, b. 266; vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Sava", št. 43, Portage, Pa. — Predsednik: Martin Raspoznik; tajnik: Jurij Rospoznik, R. F. D. 1, box 77; blagajnik: Mihael Bažič; vsi v Portage, Pa., R. F. D. 1, box 5. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Triglav", št. 44, Tercio, Colo. — Predsednik: Frank Rebel, mlj; tajnik: Frank Rebel, st.; blagajnik: Frank Rebel, st.; vsi v Weston, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Miri Dom", št. 45, Johnstown Pa. — Predsednik: Mat. Pečjak, 287 Coopersdale Ave.; tajnik: Gregor Hreščak, 407 Eighth Ave. oba v Johnstown, Pa.; blagajnik: Ignac Pečjak, 524 Broad St., Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metoda.

"Južni Premogar", št. 46, Alix, Ark. Predsednik: Math. Kokalj, Alix, Ark.; tajnik: Math. Starman, box 127, Alix, Ark.; blagajnik: Jurij Kokalj, box 77, R. F. D., Alix, Ark. Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Bratje", št. 47, Avella, Pa. Predsednik: Martin Obed, box 167; tajnik: Jurij Vidmar, box 167; blagajnik: Ivan Dolinar, b. 72; vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Mladenci", št. 48, Aurora, Ill. — Predsednik: Frank Praprotnik, 21 Forest av.; taj. Iv. K. Marsich, R. 5, b. 112; blagajnik: Gasper Abačič, R. 5, b. 112; vsi v Aurora, Ill. — Seja vsaka 10tega v mesecu.

"Clevelandsko Slovence", št. 49, Cleveland, Ohio. — Predsednica: Ana Košak, 3559 E. 81 St., S. E.; tajnica: Antonija Vitigoj, 3619 E. 81 St., S. E.; blagajnica: Ivana Smrdel, 3552 E. 82 St., S. E.; vse v Cleveland, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Proletarec", št. 50, Franklin, Kans. — Predsednik: Alojzij Korošec, b. 90; tajnik: Fran Vegel, b. 38; blagajnik: Alojzij Oblak, b. 90; vsi v Franklin, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Delavec", št. 51, Cleveland, O. — Predsednik: Fran Mikle, 1423 E. 21. St.; tajnik: Edvard Branisel, 5809 Proser ave.; blagajnik: Zalelet Ivan, 1110 E. 64 St., N. E.; vsi v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi četrtek v mesecu ob 6. uri popoldne na 6006 St. Clair Ave.

"Ljubljanski Grad", št. 52, De Kalb, Ill. — Predsednik: Frank Keržič, 1317

Market St.; tajnik: Anton Ouredkar, 1403 State St.; blagajnik: Frank Šovel, 1403 State St.; vsi v De Kalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Planinska Vojilica", št. 53, Pickens, W. Va. Predsednik: Andrej Pranečič, box 46, Ozar, W. Va.; tajnik: Frank Cepirilo, b. 46; blagajnik: Jožef Molan, box 26; vsi v Pickens, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 3 uri popoldne v prostorih sobrata Iv. Cepirilo.

"Karol Učekar", št. 54, Rockwood, Pa. — Predsednik: Jožef Hočevnar, b. 155; tajnik: Anton Hočevnar, b. 184; blagajnik: Mihael Hočevnar, b. 255; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih sobrata Ant. Hočevnar.

"Vrh Planin", št. 55, Crab Tree, Pa. — Predsednik: Ivan Tome, b. 94; tajnik: Jožef Rozman, box 167, blagajnik: Andrej Jerb, b. (f); vsi v Crab Tree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Ivan Tome.

"Skala", št. 56, Allegheny, Pa. — Predsednik: John Simonič, Fabijan Street; tajnik: Frank Budič, 833 Pike St.; oba v N. S. Pittsburg, Pa.; blagajnik: artin Kralj, 13 Ganstar St., Etua, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. v Pittsburg, Pa.

"Caven", št. 57, Carrollton, O. — Predsednik: Martin Cermelj; tajnik: Ciril Stibil, box 404; blag.: Ernest Slokar, box 161; vsi box 404, v Carrollton, O. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Cermelja.

"Rudar", št. 58, Canmore, Alta, Canad. — Predsednik: Ivan Traven, b. 154; tajnik: Josip Sribar, b. 201; blagajnik: Fran Kralj, b. 172; vsi v Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Frank Kral, ob 9 popoldne.

"Slovenski Fantje", št. 59, Maynard, Ohio. — Predsednik: Jožef Smodič, box 55; tajnik: Leopold Bregar, b. 46; blagajnik: Matija Bregar, b. 46; vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani G. Jos. Hrabak-a.

"Moonrunski Trpin", št. 60, Moon Run, Pa. — Predsednik: Jurij Pivk, b. 15; tajnik: Fran Močnik, b. 133, oba v Moon Run, Pa.; blagajnik: Anton Pintar, box 204, Moon Run, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldan v dvorani sv. Barbare.

"Napredni Slovinci", št. 61, Gary, Ind. — Predsednik: Martin Skola, 925 Madison St.; tajnik: Fran Tomažič, b. 73; Tolleston St.; blagajnik: Louis Shmit, 1308 Broadway; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivančiča.

Zensko društvo "Sokol", št. 62, Cleveland, Ohio. — Predsednica: Zofka Birk, 6029 Glass Ave.; tajnica: Frančiška Trbežnik, 1177 Norwood Rd.; blagajnica: Frančiška Louise, 6121 St. Clair ave.; vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi terek v mesecu.

"Adamič in Lunder", št. 63, Robbins, Pa. — Predsednik: Viktor Susteršič, Johangheny, Pa.; tajnik: Jernej Rupnik, b. 15, Coulters, Pa.; blagajnik: Louis Grum, box 25, Robbins Station, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Bratoljub", št. 64, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Math. Sagadin, Brunks Lane No. 2, Milwaukee, Wis.; tajnik: Joe Kokovnik, 358 Florida St.; blagajnik: Frank Florjančič, 2633 Bismark St.; vsi v Milwaukee, Wis. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Bratje trdno stojmo", št. 65, New Alexandria, Pa. — Predsednik: Jožef Ribič; tajnik: Valentin Sapotnik, R. F. D. 1, box 114; blagajnik: Fran Resnik, b. (f); vsi v New Alexandria, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Vsi Slovani", št. 66, Wasson, Ill. — Predsednik: Frank Sajerice, b. 541; tajnik: Alojzij Grebenjak, b. (f); blagajnik: Avgust Sturm, b. 427; vsi v Wasson, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo ob 1. uri popl. v prostoru Louis Grebenjaka.

"Narodna Sloga", št. 67, Seminole, Pa. — Predsednik: Nikolaj Zvonarič; tajnik: Mike Buretič, Seminole, Pa.; blagajnik: Nikolaj Zvonarič; vsi v New Bethlehem, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Čampe.

"Združeni Balkani", št. 68, Clinton, Ind. — Predsednik: John Močnik, box 319; tajnik: Anton Primožič, R. R. 3, b. 5; blagajnik: John Smole, b. 26; vsi v Clinton, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo ob 9 dopoldne v dvorani Santa Forte.

"Balkan", št. 69, Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Frank Gerlovič; tajnik: Frank Kopar, 5631 Carnegie St.; blag.: Alojzij Hlad, 5624 Dresden Alley; vsi v Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D.

"Zvesti bratje", št. 70, New Derry, Pennsylvania. — Predsednik: Ant. Čulik, b. 75; tajnik: Jakob Primož, b. 75; blagajnik: Ivan Prab, b. 41; vsi v New Derry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Grab, ob 9 uri dopoldne.

"Delavec naprej", št. 71, Bessemer Pa. — Predsednik: Ivan Popetnik, b. 159; tajnik: Josip Jerb, b. 9; blagajnik: Martin Mazi, b. 171; vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Anton Klinečka.

"Kocziusko", št. 72, Bankhead, Alta, Canada. — Predsednik: Pjav Spiewak, box 591; tajnik: Anton Plonka, b. 18; blagajnik: Peter Kubany, box 40; vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Pod Triglavom", št. 73, Smithfield, Pa. — Predsednik: Josip Strle, b. 63, R. F. D. 7; tajnik: Ivan Eržen, R. F. D. 7, b. 149; blagajnik: Frank Klemenc, R. F. D. 7, b. 149; vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Kranjski prijatelji", št. 74, Falls Creek, Pa. — Predsednik: Alojzij Slak, box 61; tajnik: Jernej Gril, box 66; blagajnik: Josip Uršič, b. 261; vsi v Falls Creek, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Josip Uršiča.

"Naprej do Zmaga", št. 75, Fitz Henry, Pa. — Predsednik: Anton Boltič; tajnik: Frank Indof, b. 113; blagajnik: Matevž Podbevšek, box 2; vsi v Fitz Henry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri jutraj v Italijanski dvorani sv. Barbare.

"Slovenska Osvetlica", št. 76, Adamsburg, Pa. — Predsednik: Josip Jelovčan, box 153; tajnik: Martin Marišč, b. 98; blagajnik: Ignac Golobič, b. 60. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Severni Premogar", št. 77, Superior, Wyo. — Predsednik: Ivan Spes, box 399; tajnik: Jakob Mivšek, b. 63; blagajnik: Andrej Kokal, b. 452; vsi

v Superior, Wyo. Seja vsako drugo nedeljo o deseti uri dopoldne.

OPOMBA: Tajnike istih društev, kateri zapazijo kako pomoto istotako tudi katerih društveno poročilo je pomanjkljivo, prošim, da mi nemudoma poročajo, da se nedostatki v imeniku, kateri izide drugič, popravijo.

da pridete. Delo si je treba pokazati. Kdor ga ne išče, ga ne dobi. — Saj bi ga iskal, sem odgovoril brez prave odločnosti; toda kje in kako? Kje naj dobim kaj, kar bi bilo zamej?

Neznanec se je zasmejal na ves glas.

— Kar bi bilo zamej! Pozna se Vam, da ste Evropejec. Za Vas je vse, s čimer si morete zaslužiti kruha. Kaj pa znate?

— Častnik sem bil.

— Aha! Pa mislite, da morate izbirati. Tako ne gre v Ameriki. Delo je delo; boljše je ploviti posodo, kakor stradati. Dames se vzame, kar se danes dobi; če je jutri kje kaj boljšega, se gre jutri na boljše. Človek je lahko danes natakar, jutri delavec v plavžu in čez mesec dni pridigar. Kdor hoče in kdor je kaj vreden, zna vse; kdor ne zna vsega, ne zna nič.

Ta logika me ni posebno prepričala, pač pa je znatno potlačila pogum, ki se mi je bil že začel dvigati.

— Če pa se nisem učil takih reči? sem vzdihnil. In nobenih izpričeval nimam.

— Izpričevala! je vzkliknil neznanec. Kajpada, saj prihajate iz Evrope. Da je to kaj zapisano! Ampak tukaj bi se Vam smejali, če bi hoteli, da naj papir priča namesto Vas. Da se niste učili, pa kar povejte delodajalcu. Ali pa kar ne hodite k nobenemu, če mu mislite povedati to. Komu je kaj mar, kaj da ste se učili! Dosti je, da znate, kar zahtevajo od Vas. In zakaj ne bi znali? V Evropi nisem vedel, kaj je v klobasah, tukaj pa sem jih delal.

— To je vse lepo, sem odgovoril, bolj zato, ker je čudak obmolnil nego s kakšnim posebnim namenom, ali kdo mi pove, da izdeluje klobase in da potrebuje moje sotrudištvo pri tem kulturnem delu?

— Slabo ste pripravljene za Ameriko, prijatelj! Povem Vam torej, kar ve vsak delavec. Predvsem je treba zgodaj vstati, zelo zgodaj, preden izidejo jutranji listi. Če ste pri odpravnosti, kadar izdajo prvo številko, je že prepozno, zakaj takrat bo že sto drugih tam. Vi pa morate biti na mestu pred vsemi. Pa takoj morate pograbit prvo list, bodisi da se stepete zanj; potem pogledajte brez zamude oglase, in če Vas kje iščejo, to se pravi, če je kje delo, katerega bi se kakorkoli upal lotiti, pohitite tja kakor blizzard, da boste zopet prvi na mestu. Pa poguma ne izgubite! Če ne bo sreče prvi dan, ponovite to drugi, tretji dan; enkrat Vas bodo že kje "nujno" potrebovali...

— Obupanemu človeku vrniti pogum je plemenito delo, za katere bi morale biti javne nagrade. Neznanec je vstal in me zapustil, v moji duši pa je vstal mir in v ude se je vrnila moč. V velikanskem parku je bilo vse zeleno in sveže, od vode je pihljala prijetna sapa, ljudje so se izprehajali žarečih oči, po potih za jezdecje je bilo živo; moje oči so zopet gledale to vrvenje in smrtne misli so izginile.

Spat nisem šel. Ob treh ponoči sem stal pred palačo "Worlda." Pa že nisem bil sam. Vendar nas je bilo tedaj še malo. Preden so izdali list, se nas je nabrala velika skupščina. Več kakor tisoč se nas je gnetlo pred vrati in moj položaj ni bil posebno prijeten. Kajti od zadaj je vse pritiskalo in včasih mi je bilo, kakor da se moram zadušiti. Vztrajati pa sem moral; če bi bil hotel zbežati, ne bi bil mogel prodreti te gosto stlačene množice.

Dve uri sem čakal, upal, na tihem preklinjal in včasih glasno zaklel. Naposled sem imel v roki funt papirja in pričel se je boj za izhod. Moja srečna je bila, da sem imel precej krepke pesti in nekaj osnovnih pojmov o boksanju. Tako sem čez četrto ure prišel na prosto — seveda bolj po zraku nego po tleh.

Gredoč sem razgrnil časopis in mrzlično prebiral inserate. Nisem vedel, če me bolj bole rebra ali hrbet, pa tudi nisem imel časa, da bi bil razmišljal o tem. Oglasov je bilo cele strani. Začetkom me je spremljalo tiho upanje, da bo nemara razpisana kakšna boljša služba, ki bi bila meni primerna. To pa je kmalu minilo. Iskali so kemičarje, tehnične specialiste in delavce — delavce vseh strok. Ali zame ni nič, nič. Saj vendar

nisem mogel reči nikomur, da znam popravljati telefonske aparate ali pa delati umetno maslo. Prvo minuto bi se izkazala moja nesposobnost.

Toda spomnil sem se na razgovor v parku. Za nekaj se moram odločiti, pa hitro, sicer me kdo preteče. Nekdo je iskal "zanesljivega človeka, ki zna samotojno izdelavati tobak za njuhanje. Plača je dobra, delo stalno." To bi se dalo nemara poizkusiti; treba bo le nekoliko predrznosti. Za njuhanje — to je drobljen tobak. Na kakšen način bo že mogoče izdelavati, kako se drobi. Poizkusimo! Minuta je minila, pa sem sedel na "elevatedu" in se z nadeesno železnico odpeljal proti severu. V čakalnici mistra Browna, ki je fabriciral tobak za njuhanje, je bilo že okrog trideset mož. Bog vedi, kako so mogli priti pred mano tja; jaz nisem rešil te uganke, resnica pa je, da so bili tam.

Še ni minilo moje presenečenje, ko so se odprla vrata in iz šefove sobe je vstopil ves potrpt mož, ki je bil očitno prišel z enakim namenom kakor jaz in je zdaj odhajal, kakor odidem najbrže tudi jaz. Drugi je vstopil v gospodarjevo svetilnico in se kmalu vrnil kakor prvi. Tretji prav tako.

Za tretjim sem hotel oditi. Kaj naj čakam? Vsi, ki so bili že pred mano tukaj, imajo gotovo več pravice; tobak za njuhanje znajo gotovo izdelovati, pa jih gospodar vendar odslavlja zaporedoma. Kako bi sprejel mene! Drugi so nedvomno dostikrat iskali delo, pa so spretnejši od mene; čim me šef kaj vpraša, se gotovo zablebečem, zinem kakšno neumno, pa o didem blamiran. Kaj bi čakal?

Še preden so bile moje misli dovezane do tega vozla, je bil že četrty zopet v čakalnici. In zdaj bi bil navsak način odšel za njim, četudi mi je nekaj vsiljivega šepetalo po ušesih, da imam v žepu le še "kvoder" in nekoliko centov, da se ni za četrty prikazal na pragu šef sam v vsem svojem veličanstvu. Njegove oči so nagloma premerile trop čakalcev in pogled se mu je zabodel vame.

Začudil sem se in mučno mi je bilo. Kaj hoče od mene? — Tisti hip sem pozabil, pokaj da sem pravzaprav prišel. V tem mi je šef pomignil.

Ves presenečen sem vprašal: Jaz?!

— Vi, kdo pa, če gledam Vas? Saj nisem škiljav.

Šel sem za njim v pisarno. V glavi se mi je oglasilo: Fant, zdaj bodi predrzen! Tvoje bogastvo ne znaša niti pol tolarja; igraj va banque. Naskoči, drži, ne izpusti!

Šef me je ogledal kakor konja, ki je napredaj. Potem je vprašal: — Ste li že delali snuff?

— Seveda! sem zatrdil, kakor da je prepovedan vsak dvom.

— Kje?

— V Evropi seveda, v Nemčiji.

— All right; tam ste delali brunški tobak?

Najbrž ni dejal "brunški"; meni je le nekaj takega zašumelo v ušesih. Odkod naj bi bil vedel, kakšne vrste tobaka se njuhajo? Za filozofiranje ni bilo časa. Kar pritrdil sem, češ bo že prav.

— Tega ne delamo pri nas, je pripomnil šef, in meni je bilo, kakor da sta me zadeli zanesčiji od obeh strani obenem. Hvala Bogu da mož ni pavziral. Vpošteval je pač načelo, da je čas denar.

— To nič ne de. Razlike boste kmalu spoznali.

To priznanje moje inteligentnosti me je zopet potolažilo, in dejal sem:

— Malenkost!

— Plačam Vam po dva dolarja na dan. Če bo vse all right, Vam dam v štirinajstih dneh tri.

— All right!

— Tedaj lahko takoj začnete.

— Kajpada.

— Pojdite po svojo delavno obleko, pa se kar vrnite.

Zdaj sem bil v stiski. Kakšno delavno obleko? Kje naj jo vzamem? Pomagal sem si.

— Saj ni treba. Stanujem precej daleč, pa je škoda časa. Če imate kakšen predpasnik, mi ga posodite za danes, pa pojde.

— Tudi prav.

Vstal je, odprl vrata in zaklical v čakalnico:

— Delo je oddano. Good bye!

pasnik in se poslovil. Ostal sem sam z vajencem. Če bi se ne bil spomnil, da sem zabredel v to burko iz proklete resnih razlogov in če bi bil vedel za izhod, bi jo bil še ta čas popihal. — Kajti če bi kdo nenadoma padel z Marta na našo ljubo zemljo, ne da bi se ubil, mu ne bi moglo biti bolj nerodno kakor meni tisti čas. Vse je šlo do slej dobro, imenitno, kakor v pravljici. Dva dolarja na dan — ko sem bil še na morju, so bile moje sanje seveda drugačne — toda po izkušnjah v New Yorku sta bila dva dolarja že blagoslovljen zaslužek, s katerim bi se človek v sreco pobahal; za dva dolarja na dan je bilo vredno napeti možgane in izdelovati tobak za njuhanje brez predhodnih študij in prakse. Toda kako?

Vsak začetek je težak — človek opazi to pred vsakim pismom, ne da bi bil analfabet. Kaj šele pri tobačnem prašku! Zdelo se mi je, da mora vse iti gladi in lahko, če le napravim prvi korak, prvo kretanje ali kar je že sploh prvi pri tem plemenitem delu. Včas, kadar sem odrezal smodko, preden sem si jo prižgal, sem se poigraval z odrezkom, in če je bil suh, se mi je med prsti izpremenil v najfinejši njuhanec. Umetnost torej ne more biti prevelika. Seveda — tukaj pač ne drobje smodk. Najbrže bi bila ta metoda predraga.

Kako torej začeti?

Naenkrat mi je šinilo v glavo, da sem bil oficir. Tam sem se vendar tudi kaj naučil. Kaj pa postava suhi vajenec tok okrog?

Postavil sem se, kakor da imam bataljon pred sabo, pa sem zarenčal z glasom rojenega poveljnika: — No, kaj pa čakamo? Kaj se bo samo napravilo?

Vajenec je bil ameriške krvi. Kakor da mu ne more moj nastop nič imponirati, mi je ravnodušno odgovoril:

— No, sire! Samo se nič ne napravi.

— Potem pa na delo, hola! Kaj pa se stori najprej, kaj še ne veš tega?

Zdaj sem ga potipal za pravo žilico. Da ne bi vedel? He! Prepričan je bil, da bi znal vse delo opraviti čisto sam, brez mene.

— Kako dolgo se pa že učiš? sem ga vprašal.

— Šest mesecev! se je pobahal.

— Torej bi že lahko vedel...

— Seveda vem. Najprej se porože listje.

— Hvala Bogu! Mislim sem, da ti bom moral še to dopovedovati. Da veš torej: jaz ne maram obotavljanja. Kadar je opravljeno, si prost, a tedaj lahko počneš, kar hočeš. Pri delu je pa marš, marš!

Ne vem, če je razumel to kavalersko povelje; meni je bilo dovolj, da je izginil in prinesel iz skladišča kup tobačnega listja. Medtem sem se ozrl po sobi in opazil aparat, ki sem ga po vestranskem uvaževanju ocenil za avtomatičen nož. Fant je dejal, da se najprej porože listje. Čemu in kako, je bilo treba šele izvedeti. Verjetno pa se mi je zdelo, da je moj aparat v kakšni zvezi s to proceduro, zakaj sicer nisem opazil v sobi niti pipe. Postavil sem se k stroju in se delal, kakor da ga pregledavam. Ko se je vajenec vrnil, je moral biti prepričan, da ima strokovnjaka pred sabo. Listje je položil na mizo in dejal:

Na mašino se lahko zanesete. Imenitno funkcionira, nož pa je bil šele predvčerajšnjem nabrušen in večeraj nismo delali.

— Konstrukcija je dobra, to sem že opazil, sem omenil kakor mimogrede. Ampak sedaj sva izgubila že dosti časa. Glejva, da priveda naprej.

(Konec prih.)

ČEŠKI SHOD.

V petek, 11. t. m. ob 8. zvečer predava sodrug Etbin Kristan na vabilo čeških sodrugov v Pilsen Auditorium na Blue Island ave. bližu 18. ceste o razmerah v Evropi. Sodrugi so vabljeni, da se udeležijo tega predavanja.

Ali že imate prvi državljanski papir? Ako ne, pojdite precej jutri ponj! Ako ga imate, vzemite kakor hitro mogoče drugega. Delavec brez volilne pravice, je čolnar brez vesla. Kdor bi lahko volil in ne voli, je zločinec, ker je kriv, da drugi trpe zaradi njega.

Avstrijske strokovne organizacije. Iz letnega poročila avstrijske strokovne komisije posnemamo, da je bilo l. 1913. vseh strokovno organiziranih delavcev in delavk 415.195. Strokovne organizacije avstrijske so izgubile lanko leto 4393 članov ali 1.02 odstotkov vseh članov. To je pač malenkostna izguba, če pomislimo, kakšna brezprimerna brezposlenost je vladala lanko leto. Poleg tega so pa potekle lanko leto tudi kolektivne pogodbe v stavbinski obrti, v enem delu kovinarske industrije in v tiskarski obrti. Boj za sklepanje novih pogodb v teh strokah je zahteval mnogo energije in uvidevnosti od strani voditeljev teh organizacij, ker ravno lanko leto, leto najsilnejše krize bi bilo lahko postalo usodopolno za obstoj organizacij, če bi se bile te spuščale lehkomysešno v velike boje. Kljub temu, da je bilo lanko leto skoraj vse gospodarsko življenje v naši državi v velikem mirtilu, so nekatere organizacije pridobile mnogo novih članov. Več kakor sto članov je pridobilo 24 organizacij in sicer: Železničarji (3464), tiskarji pomožni delavci (643), strojniki in kurjači (590) kovinarji (488), tiskarji (485) rudarji (454), steklarji (418) čevljarji (335), mesarji in prekajevalci (332), peki (290), gostilničarski pomožniki (280), delavci glinastih predmetov (269) delavci s porcelanom (258) vrvarji (253), usnarji (227), srugarji (222), krznarji (220), pivovarniški delavci (213), izdelovalci rokavice (202), gledališki delavci (160), knjigovodni (154), kmetijski delavci (148), krojači (117) in kemični delavci (110). Več kakor sto članov je izgubilo 18 organizacij in sicer: Zidarji (6302), predilničarji (1303), lesni delavci (1917), tesarji (1252) stavbinski pomožni delavci (790) občinski uslužbeni (724), livarji (684), trgovski pomožniki (410), opekarji (366), transportni delavci (304), kamnarji (244) kiparji (211) razni (183), deznikarji (167), kartonošni delavci (136), slikarji in plekarji (132), klobučarji (105) in delavke na domu (100). Po posameznih avstrijskih deželah je število organiziranih delavcev in delavk naslednje: Dunaj 156.367, Niže Avstrijsko 36.029, Češko 89.085, Bukovina 1319, Dalmacija 686, Galicija 13.749, Istria 8753, Koroška 5887, Kranjska 2641, Moravska 25.995, Zgornje Avstrijsko 15.172, Salzburska 4572, Šlezija 19.078, Štajerska 25.880, Tirolska in Predalberska 9230, Ogrska 752. Prihodnji poročamo o denarnem stanju avstrijskih strokovnih organizacij.

Strokovne organizacije na Kranjskem. 31. decembra 1913 je bilo na Kranjskem strokovno organiziranih 2641 delavcev in delavk, nevtiški tobačnega delavstva. Po strokah se razdeli to število sledeče: 139 pekov, 236 rudarjev, 42 pivovarniških delavcev in sodarjev, 55 knjigovozov, 181 tiskarjev, 26 tiskarniških pomožnih delavcev in delavk, 1226 železničarjev, 60 steklarjev, 20 trgovskih in transportnih delavcev in delavk, 247 lesnih delavcev, 2 nastavljenca okrajne bolnišnice blagajne, 6 usnarjev, 2 litografa, 16 slikarjev in plekarjev, 3 strojniki in kurjači, 20 zidarjev, 165 kovinarjev, 6 dimnikarjev, 14 sedlarjev in jermearjev, 51 krojačev, 37 čevljarjev, 72 kamnarjev, 6 predilničarjev, 1 časnikarski uradnik in 8 tesarjev. Od 2641 organiziranih je 2607 moških in 34 ženskih.

POZOR ROJAKI!

Ako ste kupec za zemljo ali farmo, ne ozirajte se na pretirane in vabljive oglase različnih jeziških agentov, v katerih vam vsakovrstne stvari obljubujejo, kakor stalno delo, bresplačno stavljanje in čiščenje zemlje in druge vabljive pretveze katerih sploh ne morejo in ne nameravajo spoiliti. Veliko denarja in dragocenega časa si bodele prihranili ako pišete po natančen in resničen popis zemlje, kraja, kupnih pogojev, mapo izključno samo slovenske farmarske naselbine v Wausaukee, Wis., kjer ima že mnogo rojakov kupljeni svet in jih je že lepo število naseljenih. Tam je svet prav rodovit in rodi vsakovrstne poljske pridelke, ravno tako raznovrstno sadje in vinsko trto. Ta svet se nahaja tik prijaznega mesta, šol, mlekarne, banke, trgovin, žage, železniške postaje in mnogo drugih podjetij.

Priporočamo rojakom, kateri želi biti dobro in pošteno postrežen dobiti dober in rodovit kos zemlje v zdravem in prijaznem kraju ter biti vsestransko zadovoljen, da pišete rojaku A. Mantel, L. Box 221 Wausaukee, Wis. po natančne informacije in mapo tamokajne slovenske farmarske naselbine, predno greste kam drugam svet gledati in po nepotrebnem čas in denar trati.

Za oglase ne prevzema uredništvo nobene odgovornosti, upravnništvo pa toliko, kolikor določa zakon.

Propalost.

Kadarkoli propadate, nikar ne pripisujte to svoji usodi. Poskusite najti vzrok in čudili se boste, kako mnogokrat ste sami krivi propalosti. Odstranite vedno vzroke, če je mogoče, in ogibljite se jih v bodoče. Če je vaše zdravje v nevarnosti — posebno če niso v redu prebavni organi, pa niste uspeli za nobeno remeduro, tedaj poskusite.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, ki je le v redkih slučajih neuspešno. Posebno zanesljivo deluje na prebavne organe, ker pred vsem očisti neprebavljene snovi, ki povzročajo bolečine, jih ojačuje da so možno vršiti brez vsake pomoči svojo funkcijo.

Ta moderen pripomoček ima prijetno grenak okus in deluje hitro in uspešno.

Rabite ga kadarkoli Vam poide tek, kadar Vas nadleguje zaprtje in njega posledice, kadarkoli imate bolečine v želodecu in trpite na kašnji maladiji, ki so posledice zaprtju.

Jos. Triner, kemični izdelovalec, 1333—1339 S. Ashland ave. Chicago.

Ne pozabite, da ima Trinerjev liniment dober učinek za reumatične in neuralgične bolečine, v slučajih otrdelosti mišic in gibov, v slučajih otekline in izmaknelosti. (Advertisement.)

ALI HOČETE PRITI DO DE-NARJA?

Čehi so se pred 20 leti naselili na ceneno zemljo v Arkansasu. Vsaka obitelj premore danes \$10.000. Eni so dali svojim otrokom po stotin akrov zemlje. Pred petnajstimi leti so slovenski premogarji za \$200.00 kupili po ceni svet v Arkansasu. Danes imajo dobre farme in premorejo od 15 do 30 tisoč dolarjev. Ista prilika čaka Vas. Pišite ali se zglasite osebno pri L. M. Allen, P. T. M., Rock Island Lines, Room 718 La Salle Station, Chicago. (Adv.)

Mir po dnevi in pokojno spanje po noči je pridobitev teh, ki se bojujejo proti revmatizmu, trganju po udih, neuralgiji in lumbago z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Čemu dalje trpeti, ko si lahko za 25 centov omislite v vsaki lekarni to blaženo olajšilo? Samo paziti je treba pri kupovanju na varstveno znamko s sidrom. (Advertisement.)

Socialistične slike in karte.

"Piramida kapitalizma", s slovenskim, hrvatskim in angleškim napisom.

"Drevo vsega hudega" s slovenskim napisom.

"Zadnji štrajk" s hrvatskim napisom.

"Prohibition Dope" z angleškim napisom.

Cene slikam so 1 komad 15c; 1 tucat \$1; 100 komadov \$7.00.

Cene kartam: 1 komad 2c; 1 tucat 15c, 100 komadov 70c.

Poštino plačamo mi za vse kraje sveta.

INTERNATIONAL PUB. CO.

1311 E. 6th St.,

Cleveland, Ohio.

Glasiilo hrvatskih socialistov je "Radnička Straža", 1830 South Centre Ave., srbskih sodrugov pa "Narodni Glas", 2318 Clybourn Ave., Chicago. Prvi stane \$2.00, drugi pa \$1.00 za cele leto.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vseh sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET,

CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

MODERNA GOSTILNA,
kjer se toči sveže Duluth Moose & Rex pivo.
Skubic in Orašem, lastnika.
(5m) Aurora, Minn.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

Zemljevid Avstro-ogrskce, vreden 25c, pošljemo bresplačno; pišite ponj na "Austro-American Line," 2 Washington St., New York, ali pa našim zastopnikom. (Advertisement.)

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranecelnik.

Zdravniška preiskava bresplačno — plačati je le zdravilo. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago širše belniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

POZORI! SLOVENGI! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščen

Sveže pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR

1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS

Telefon 1199

JOS. A. FISHER

Buffet

Ima na raspolago vsakovrstno pivo, vino, smodke, l. t. d. Izvrstni prostor za okrepčilo.

3700 W. 26th St., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 1761

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box 25, Denver, Colo.

BELL PHONE 1318-J FISK

MATIJA SKENDER

SLOVENSKI JAVNI NOTAR

ZA AMERIKI IN STARI KRAJ

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

RAVNOKAR JE IZŠLA KNJIŽICA

"Katoliška cerkev in socializem." Knjižica obsega 52 strani. Komad 10c. Socialistični klubi in posamezniki, ki naroče nad 25 komadov dobe 50 proc. popusta.

Naroča se pri upravnštvu Proletarca.

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.

Urduje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neuraduje.

Tel. Canal 476.

1801 So. Ashland ave.

S polja moderne vede.

Saša Nadin:

O ZNANSTVENI PREOSNOVI SOCIALNEGA REDU.

Načela za rešitev človeštva pred starimi verstvi, zlasti pred židovstvom in židovskim krščanstvom, s prirodnoznanstvenim načinom življenja.

(Konec.)

Če vidimo bistvo židovstva v njegovem izkoriščevalnem in roparskem značaju, potem poznamo tudi njegov postanek. Nanašamo se na Lagardeove Deutsche Schriften 1903, na A. Wahrmondova dela, zlasti njegov mnogo poodenjan v spis "Zakon nomadstva in sodobna židovska oblast 1892" in na že zgoraj citirano Sombartovo knjigo, ter opozarjamo na doslej mnogo poodenjan vpliv življenja v pustinji na celotni razvoj vsaj belopoltega plemena. Židje so pač bili več tisoletij gibki nomadi in roparji v puščavi. Vroč pustinjsko solnce jim je v tako dolgi dobi izvrševanja roparskih funkcij vžgalo ta značaj v kri. V krščanski dobi sicer ne napadajo kot jahujoči beduini mirno živčega kmeta, toda svojstva njihove kapitalistične svetovne vlade so v prvi vrsti označena s funkcijo olikanega oropanja narodov. Te funkcije pa se tudi poznajo v duševnem razpoloženju Židov. Žid misli skokoma, dela naglo in gibko, napade svojo žrtve potem, ko jo je ostro opazoval in se potrpežljivo pripravil na napad, kakor tiger ali ris. Ta značaj nagle gibčnosti so dali Židje celemu kapitalističnemu svetovnemu gospodarstvu. Tu ne velja mnogo solidni mislec, trudeči se izumitelj in iznajditelj, ki se vse življenje noč in dan muči s svojimi problemi. Le kdor gibčno pograbi, ima tudi uspeh. Tako nam bodo odgovorili tudi, če vprašamo nekaj iz krščanskih rodov izišli milijardarjev, n. pr. Carnegieja ali Rockefellerja, za glavno tajnost njihove moči. Tako je mogoče, da veliki misleci, raziskovalci, najditelji in izumitelji še danes po večini gladujejo, zviti izkoriščevalci njihovih del in taki, ki znajo njih nove misli izrabljati, pa sede v milijonih. Tako vsebuje današnje svetovno gospodarstvo še vedno značaj pustošenja in s polno pravico imenujemo središča, iz katerih ti vojskovodje pod zaščito zakonov in prava napadajo človeštvo, namreč naša velenja, kamenite puščave. Jahve je bog pustinje, ravno tako njegov semitski kolega Allah, kojega verniki so pa bolj učinkovali s svojimi vojaškimi sredstvi in z orožjem, dočim je prvi opremil svoje božje bojnike. Izraelci, za svetovno gospodarsko vojno z navihanim razumom paganskega boga trgovcev in tatov, z razumom Hermesa ali Merkurja. Ker sme imeti jezik tudi stvaren smisel, bi mogli na tem mestu tudi primeriti jezikovno sorodnost med nazivi elohim in Allah, ter jezikovni pomen praimen Jakob in Izrael.

Allah je sicer prinesel narodom neizmerne nesreče, toda njegov fanatizem je bil videv in so se ga lažje ubranili. Tajni fanatizem Jehove je pa mnogo nevarnejši, ker se zna Jahve mojstrsko skrivati za idejami; besedami in čini, zlasti za navidezni čini denarja, akcije in vrednotice, skratka za civilizacijo. On je klasični pačitelj in svetozgodovinski zastupjevalec kulture. Dandanes se njegovi izvoljenci skrivajo najraje za "sugestivno idejo" "razvojnne tendence" in "napredka"; če narodi nečesto več verovat volji božji, t. j. Jehove, verujejo izobraženci tem raje v razvoj, torej v temelju zopet v židovsko svetovno voljo. Zadnja leta, odkar je energetika našla merilne pojme za svetovno organizacijo, se Jehove izvoljenci pridno bavijo z energetičnim naukom, da bi ga izpremenili v lažnjiv nauk, ter bi ga tako prilagodili svojim svetovnogoljufivim namenom. K malu bodo prestavili pojem vrednosti vstvarjajočega smotrenega dela v funkcijo kapitalističnega ustanavljanja, v emisije vrednotice, v pogajanje cen in kurzov, v bančne in borzne manipulacije, v politično ter časnikiarsko tihotapstvo itd., in če ne bodo pošteno raziskovalci čuječe stražili, bo pojem energije kmalu izenačen pojmu Jehove. Če se to zgodi, bi čista in uporabljena znanost pač

ravno toliko škodovala narodom, kakor dosejanje verstva.

Če hočemo nežidovski kulturni narodi res že enkrat priti k svoji historični zavesti in si tako šele zaslužiti ime kulturnih narodov, se morajo energično osvoboditi lažnjivih in goljufivih židovskih stvarnikov svetovne zgodovine. Delo narodov mora odslej voditi njihovo usodo, ne pa več Jahve. Ni to dobro in pravda, kar koristi izkoriščevanju židovstva, življenju drugih pa le toliko, v kolikor ti drugi služijo židovstvu; pravda je ono, kar koristi življenju vsakega poštenega delavca. Iz tega pojma pa potomec Žida ni izključen, če tudi sta Žid v zgodovinski smislu besede kot svetovni vladar, in pa poštenu delavca dva docela neskladna pojma. Jedro židovstva, ta bacil gnjilobe, moramo izločiti iz organizma krščanskih narodov ter tako prisiliti Alliance Israélite Universelle, cionizem itd. da zares to izvršujejo, s čegar izvršitvijo vodijo gojimo le za nos: Žide, ki se ne morejo asimilirati, treba premestiti v njihovo nekdanjo domovino, kjer jim dosejanje parazitstvo ne bo več mogoče. Mi nezdije pa, ali imenujemo se le še po dosejanjem nom de guerre kristijane ali gojimo, mi torej potrebujemo predvsem samostojno organizacijo svoje družbe. Sreča človeka leži v zdravi, zadostivi njegovih življenskih potreb z delom. Vsi izumi, vse najdbe, tudi jezika, pisma, prava, verstva, vsa premišljajoča in izvršujoča znanost, skratka vse dejanje in nehanje se nanaša na potrebščine delavnih narodov, na ta naš veliki svetovni smoter: to je vse nakrilljujoči smoter, preizkusni kamen vsega kulturnega delovanja. Če smo poznali svoj življenski smoter, premerili sredstva zanj, namreč smotreno delo, smo s tem že vzeli v svoje roke določanje svoje usode. Če je res, da so posamezne osebe nositelji kulturnega življenja, moramo postaviti te osebnosti v središče sistema, ki pomeni kulturo. Vsak človek stopi z dnem spočetja in rojstva v interesno okrožje skupnosti, v katerem ostane do smrt. Vsako velja toliko, kolikor izvrši za skupnost in z njo za se, velja toliko več, kolikor vstvari nad to mero. Vse stare, krivične uredbe pa je treba korenito izriniti, seveda ne z enim sunkom, marveč polagoma, ker se je organizem že privadil na to bolezen. Danes se skrivajo največje moči za vrednoticami, akcijami, privilegiji itd. brez znanega javnega nadzorstva. V prirodnoznanstveni pravni družbi pa bo življenje vsakega posameznika razvidno po njegovih potrebščinah in učinkih iz javnih diagramov, in urejevalo se bo to življenje v dobrobit skupnosti. Ves kulturni svet bo zadobil novo socialnoenergetsko sliko. Ta kulturni svet ne bo več raj za neko manjšino in pekel za veliko večino, marveč bo omogočil zadovoljivo življenje vsakomur, ki hoče živeti in torej delati. Kadar bo duh splošnokoristnega dela premagal živalske roparske instinkte, s katerimi je širči semitski nomadski kapitalizem okužil tudi druge, dotlej mine narode, bo ustanovljena in ustavljena stalna in trajna sreča človeštva.

Bralec, ki živi v oazi osebne poštenosti in kavzalnega mišljenja, je sledil gorenjim vrstam pisateljevim mestoma morda z nevoljo ali celo z občutkom gnusa. Toda, če hočemo dobro poznati pustinje sodobne civilizacije, ter jo izpremeniti v rodovitno zemljo kulture, moramo tudi dobro spoznati zaničljive funkcije izkoriščevalne civilizacije, zlasti ker imamo z njo na vsak korak opraviti v žalostni istini sedanjega družabnega življenja. Na tem polju se pač premalo pokorimo geslu: Spoznavaj samega sebe! Videli smo, kako se mojstri starosemitskega družabnega reda z velikim uspehom trudijo, da bi prikrili socialno istino svojim revnim žrtvam, torej veliki večini človeštva. Temu prikrivanju služi mistika verstva, prava, umetnosti, znanosti itd., razum pa je, kakor vemo, le pri malokaterem doma, in še ta ga drži zase. Odkrili smo korenine socialnega zla. Nič ne pomaga vračiti podrejenosti delne bolezni, dokler pričujemo, da se otruje družba pri svojih koreninah. Treba je te otrovne korenine same ožezati!

Sicer bi čisto akademično zanimalo, zasledovati te strašne funkcije klasičnih nositeljev semitskega kulturnega izkoriščevanja daleč nazaj v zgodovinsko davnino pred postanek farizejskega, rabinškega in finančnega židovstva. Saj je končno židovstvo le člen v verigi razvoja človeštva iz živalstva. Toda mi, ki tako strašno trpimo pod onimi funkcijami, imamo opravka z zlom, ki nas neposredno pritiska in zastruplja, ki goni s svojo vrtlogovito vladajočelnostjo, s svojim mrzličavim hrepenenjem po moči in bogastvu vse narode kot njih svetovni mučitelj in davilec v pekel, to je, v narodno smrt za tem namenom, da ustanovi v svojem častihlepu zase izključno židovsko, mesijansko, nebeško kraljestvo na zemlji. Seveda ne zadostuje, da izlučimo to stvarno jedro mesijanske in odrešeniške ideje ter tako razkrinkamo starozajski misterij. Tem tisočletja tajno besnečim zarotnikom, pustolovcem in čarovnikom je treba prav v praktičnem življenju njih razsajanje ustaviti. Le judaizme, violá l'ememi!

Ta demon pa se je že zagrizel v našo notranjost, zato moramo očistiti svoja srca in svoje duše, moramo se razžiditi in razkristjaniti s potrpežljivim delom. To je preropenje človeštva v znamenju dela. Že dve tisočletji dirigira Jahve v veselje svojih prepametnih izvoljencev grmečo diafonijo svetovne civilizacije. Socialna energetika mu izbija sedaj taktirko iz smetle roke, da uvede sama blagostasne ljudi osrečujoče simfonije svetovne kulture.

Fino čuteče uho prisluškuje v ritem sto- in tisočletij, ki je mnogo enoglasnejši, nego si upamo misliti, kako se razvijajo ob problemu židovstva temeljni zakoni družbene tvorbe, ono že tudi sliši temeljni akord in vodilni motiv nove religije. Mi, delavna ljudstva žive sodobnosti, vstajamo to religijo. Da pa ne polnimo z novim vinom starih mehov, nočemo te stvaritve imenovati z religijo, ker bi to ime moglo preveč ozlovoditi naša čustva. Religija je mrtva, naj živi — življenje!

Povdarjamo še enkrat temeljna gesla nove prirodnoznanstvene življenske umetnosti:

I. Negativna načela:
Zavestno odklanjanje in premagovanje starega od židovstva klasično religiozno nošenega semitstva; veliki svetovni smoter ni več židovska svetovna nadvlada, marveč življenje delavnih sodrugov vseh kulturnih narodov. Zato treba onemogočiti nadaljevanje in razmnoževanje starih krivice z odpravo starega dednega prava, rentnih naprav in kovenskega denarja. Potrebno je ozdravljenje ljudskih bolezni.

II. Pozitivna načela:
Zavestno oblikovanje socialnoenergetске svetovne družbe. Zdravo rojstvo in vzgoja z delom in k splošnokoristnemu delu je najboljša dedščina za bodoče rodove. Delavska pravda stopi na mesto stare nasilne pravde. Zdrave ljudske potrebščine in potrebno narodno delo je treba odločiti računski, odstraniti pa goljufivi kovinski denar in kredit. Ozdraviti treba narode.

Mi krepko verujemo v te nove narodne smotre, ker jih moremo z matematično gotovostjo dojeti in pojmiti. Mi ljubimo te smotre — svojega boga — ker ljubimo iz sreča sebe in svoje življenje in življenje vseh bližnjih, ki si hočejo z vzajemno pomočjo življenje osrečiti in olepšati. Toda mi ne upamo le, marveč mi pričakujemo z vso gotovostjo, da se bodo ti naši smotri uresničili, ker smo dobro spoznali tesno zvezo med sredstvi in velikim smotrom in ker nas navdaja toplo navdušenje, s katerim sprejmemo radi na svoje rame trud in delo v dosegu tega smotra.

Tako slutimo razvojno smer socialnoenergetске svetovne družbe že vnaprej. Socialni delovni testament zapuščamo svojim potomcem. V svojem orisu ostane menda večer. Ogromno delo, izvršiti ga, je pa vesela življenska dolžnost naša in neštevilnih vrst bodočih generacij. Sreča vsega človeštva je blizu!

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor nosi svoje prepričanje le sam v sebi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji stvari. Prepričevati mora tiste, ki še niso prepričani.

BELEŽKE.

Železniške cene hočejo zvišati.
Iz Washingtona prihaja poročilo, da hočejo železniški kapitalisti tekom meseca zvišati vozne cene. In ker so že pri delu, ga hočejo takoj temeljito opraviti; namesto dveh centov hočejo zahtevati po tri od milje, kar pomeni 50 odstotno podražitev. Pravijo, da sedanje cene niso primerne. Človek bi moral, če to sliši, misliti, da trpe železniški multimilionarji lakoto. V resnici imajo prebogato žetev in denar jim leti na kup, ne da bi jim bilo treba kaj delati in skrbeti. Železniške družbe v Ameriki naravnost nesramno odirajo občinstvo; cene pobirajo impertinentno visoke, udobnosti pa ne dajejo potujočemu občinstvu nobene. Vagone imajo najstarejšega sistema; če se mora človek peljati 10 ali dvanaest ur, je bolj izmučen, kakor če bi prišel naravnost iz rudnika. Celó v nazadnjaški Rusiji je potovanje po železnicah prijetnejše kakor v Ameriki. Kje je torej opraviljenje za zvišane cene? V volji kapitalistov in v slabosti prebivalstva, ki se ne zna organizirati za svoje interese; to je vse.

Avstrijski nadpatrioti nosijo sedaj svojo lojalnost na trg — na račun drugih. Dunajski časopis "Die Zeit" kateremu je bussiness glavni evangelij, poziva od 45 do 60 let stare moške, naj se prostovoljno zglašajo za "brigado starih." V uredništvu sede ljudje, ki bi menda radi pocieni prišli do kakšnih ordnov. V Avstriji ne gre do niti tisti ljudje radi k vojakom, ki morajo. Kakšni tepeji bi morali biti še le tisti, ki bi brez potrebe nesli svojo kožo na semenj. In če bi se že imeli za kaj bojevati! Ali naj branijo tisto senženstvo, ki ga uživajo v Avstriji?

Čitanje meščanski časopisov je sedaj zelo zanimivo. Na eni strani obsojajo vojno in se zgražajo. To je za slepce. Na drugi strani se pa veselo, da imajo zaradi vojne velike naklade in da bodo kapitalisti imeli dober bussiness. To opažajo le tisti, ki nimajo mrene na očeh.

Evropski popi nadlegujejo sedaj Boga, kakor da niso še nikoli pripovedovali svojim ovičam, kako je neskončno moder. V Avstriji in Srbiji, v Rusiji in Nemčiji, na Francoskem in Angleškem mledujejo po katoliških in pravoslavniških, protestantskih in angličanskih cerkvah, po sinagogah in džamijah in zahtevajo zmago za svojo armado. Bog naj povsod pomaga poklati čim več sovražnikov; če bi hotel poslušati vse, bi moral pomoriti vse armade. Jutri bodo pa zopet učili, da je ubijanje greh in se bodo zopet sklicevali na tistega Boga, od katerega zahtevajo danes moralno pomoč.

Avstrijska vlada je ustavila med drugim tudi izdajanje "Slovenskega Ilustrovanega Tednika", lista, ki ni bil politično ne krop ne voda, in se je bavil izključno z zabavo. Hud strah mora imeti ta slavna vlada v kosteh! Bo že vedela, zakaj!

70 do 80 milijonov velja en sam dreadnought. A kaj so ti dragi pomorski velikani izvršili v sedanjih vojni, v kateri vrše vojske na suhem doslej nezasišana dejanja? ... Z militarističnega stališča je zdaj dognano, da je denar za te strahove zastoj zapravljen, kar so socialisti že davno trdili. Ogromne ladje leže v lukah in se ne upajo na morje, ker se mora tak železni hrust bati najmanjšega torpeda, najzanimnejše mine. Čemu se torej kradejo milijoni ljudstvu iz žepa?

Avstrijskega špiona so prijeli v Bresciji. Italijanske oblasti vsaj mislijo, da je špion. Imenuje se Barth in je stanoval v svoji vili. Tako se obnašajo "zavezniki".

"Satan je dal vsem vragom velike počitnice rekoč, da zdaj ni nobenega dela za nje, ker zdaj je pravi pekel na zemlji." — Chicago American.

Ali ste zapazili, da Vam je, ali da Vam bo v kratkem potekla naročnina? Za vsak slučaj poravnajte takoj, da se Vam ne vstavi lista.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, br. z odbitka. —

Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obrati. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,818,821.65 premoženja

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vokal Loomis ulice
Chicago.

KAPITAL \$500,000.00
VLOŽENA GLAVNICA \$2,300,000.00

JAN KAREL,
PRESEDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne-do 5:30 popoldne; v torek in četrtek je banka odprta do 9 ure zvečer. Denar vložev v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti
S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki.

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER
blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, Grenko Vino in to so: Highlife Bitters. Moja tvrška je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

V prešnjih letih

Velikokrat slišimo, kako so naši pradedje živeli in kako so bili zdravi. Živelci so vedno po zahtevah narave in brez vsake razkošnosti. Absolutno nemogoče pa je za ljudi, ki žive v mestih, da bi jim dalo tako življenje zadovoljstvo. Nenavadno življenje, kakor primankljaj svežega zraka in solnate svetlobe, vplivajo zelo slabo na nas in nas prisilijo, da moramo iskati zdravila, katera pomagajo vzdržati naše prebavne organe pri pravem delovanju. Kot tako zdravilo je dobro poznano

Trinerjevo zdravilno grenko vino.

Prvi učinek tega zdravila je, da očisti vse zaostale tvarine, ki ne bi smele biti tam, posebno ostanke neprebavljene hrane, ki so se vstavili v drobu. Ti stari ostanke jedil zastupljajo celi život. Drugo sredstvo je, očistiti notranje organe in tako preprečiti ponovno bolezen. Mi priporočamo nadaljšo uporabo tega zdravila.

V boleznih želodca V boleznih jeter V boleznih črevesja

To zdravilo navadno daje popolno zadovoljnost in sicer zato, ker prinaša pomoč. Ravnotako je v raznih drugih slučajih, kot pri zapeki, nervoznosti, slabosti, bolečinah in ujedli, bleedi in rumeni barvi kože, zgubi moči, lenem životu, zgubi apetita in izgubi spanca.

DOBI SE V LEKARNAH.

JOS. TRINER

Uvaževalec in Izvaževalec.

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

TRINERJEV LINIMENT je precej močno zdravilo, lahko se ga pomeša z oljnim oljem. Večkrat se pripeti, da bolečine v udih, sklepih in mišicah prenehajo že pri prvi uporabi. Imejte ga vedno doma pri rokah, da je lahko takoj rabite, ako je treba.